

Nr. 241. Januar 2024

VANDPOSTEN

DANSKE VANDVÆRKERS MEDLEMSMAGASIN

Danmarksmestre i
drikkevand
- **frivillige**
tager ansvar

**Danske
Vandværker**

80-90 % af vandværkets el-forbrug går til pumpedrift!

Har du/I checket jeres kWh-
pris for 2024?

André Doni

Sales Engineer

T: 2498 4582

doni@grundfos.com

Jens Erik Trelldal

Senior Sales Engineer

T: 2328 3040

jtrelldal@grundfos.com

Poul Bøgelund Johansen

Senior Sales Engineer

T: 4010 8022

pboegelundj@grundfos.com

Kunne det give anledning til en snak med Grundfos om energioptimering?

Grundfos har udviklet permanentmagnet motorer med markedets højeste virkningsgrad til både tørtopstillede og dykkede pumper. Kom forbi på en af Danske Vandværkers messer eller kontakt os for et møde på jeres Vandværk for en snak om, hvilke muligheder der er for at optimere jeres pumpebestykning.

www.grundfos.dk

GRUNDFOS

Possibility in every drop

Indhold

23

Tema: Puk er havnet i Havnelev Vandværks gode bestyrelse

7

Pilotprojekt:
Ny model skal reducere
vandskader og vandspild

56

Fyraftenskonference
om demokratisk ejer-
skab

- 5 Leder
- 6 Flere penge til vand og skov på finansloven
- 7 Pilotprojekt: Ny model skal reducere vandskader og vandspild
- 9 Nye guides: Gode råd til arbejdet og driften på vandværket
- 10 Opkøb af landbrugsjord sikrer første grundvandsparker
- 12 Kampagne: Sammen om vores vand
- 16 Medlemsundersøgelse: Rundt om frivillige og honorarer i vandværksbestyrelser
- 19 Er vi stadig frivillige?
- 20 Frivillighed: Tænk tanken Frej havde ikke eksisteret uden
- 23 Puk er havnet i Havnelev Vandværks gode bestyrelse
- 27 Demokratiske virksomheder kan i samarbejde vække interessen for aktiv deltagelse
- 28 Alle leder: Det gør vi for at få fat i nye kræfter
- 30 Vand, varme og visioner: Unge inviteres tæt på bestyrelsen i GEV
- 33 Generalforsamlingen behøver ikke være et smertensbarn
- 34 Medlemmerne sætter retningen
- 36 Samarbejde styrker landdistrikterne og den decentrale drikkevandsforsyning
- 38 Demokratiske virksomheder skaber stor værdi - og har potentiale for endnu mere
- 40 Ned i en østrigsk vandboring: Samarbejde om forbrugerejet vand i EU
- 43 Ledernetværk: Grøn omstilling på programmet
- 45 Miljøminister: Skrappere nitratkrav kommer muligvis i foråret
- 46 Når vand kommer på museum
- 48 Mød op til generalforsamling i din region
- 49 Region Nord: Dagsorden for generalforsamling
- 50 Orientering fra repræsentantskabet
- 52 Messe og Arrangementer
- 56 Fyraftenskonference
- 57 Nyt om navne

Unik vandbehandling løses kun ved at gå i dybden

Løsningen til en unik vandbehandlingsproces af råvand afhænger altid af undergrundens mange forskellige jordbundsforhold.

Derfor er danske vandværker ikke designet ens. Hos Kemic Vandrens stiller vi af samme grund altid skarpt på aktuelle vandanalyser og den enkelte kundes proces, når vi designer præcis jeres nye vandværk. Det er både vores faglighed og vores passion.

Uanset om I f.eks. bøvler med for højt niveau af arsen, mangan, aggressiv kuldioxid eller sågar PFAS-forurening, så finder vi den vandbehandlingsproces, som mest effektivt giver jeres forbrugere rent drikkevand. Vi er nørder, der ikke bare vælger de rigtige renseteknologier, men også gør os umage med at sætte dem rigtigt sammen. Den optimale rækkefølge og samspillet mellem de forskellige teknologier giver nemlig høj driftssikkerhed og minimerer vedligeholdelsesopgaverne.

Det synes vi er fedt at nørde med!

Ring 76733750

KEMIC
VANDRENS AS

” Tidligere har Helle Vest Vandværk døjet med mikrojern, som har krævet ekstra opmærksomhed, på det gamle vandværk. Derfor blev der stillet skarpt på netop den problematik, da Kemic Vandrens designede og opførte det nye Helle Vest Vandværk. Med Kemics metode for skånsom iltning af vandet og nøje sammensat filtersammensætning, er jernindholdet i vandet fra det nye Helle Vest Vandværk nu helt i bund.

Helle Vest Vandværk forsyner ca. 1.500 forbrugere og har en kapacitet på 3.400 kubikmeter i døgnet. Det består af to separate filterlinjer med lukkede filtersystemer. ”

Man kan ikke se det, hvis man ikke lige ved det

Jan Andersen Landsformand

Vand kommer fra vandhanen. Det ved vi alle sammen. Men det er nok de færreste, der ved, hvilket vandværk der leverer varen. Eller hvem, der får det til at ske.

Når man tænker over det, er det ret skidt, at de cirka 9.000 ildsjæle, der på frivillig basis hver eneste dag året rundt sikrer vand i hanen, er så ukendte.

For lige præcis os i den forbrugerejede del af vandsektoren er dybt afhængige af at kunne rekruttere, så arvefølgen i vandværksbestyrelserne sker.

Og her bidrager synlighed og kendskab til vandværket og folkene i det.

Vi burde prale noget mere

Min pointe er, at 9.000 mennesker er mange, og at vi påtager os et kæmpestort ansvar for at sikre en samfundsmæssig vigtig opgave. Egentlig burde vi prale noget mere af vores indsats og på den måde skabe større synlighed om os og vores virke.

Kritikken er en følgesvend

Der er to sider af en mønt, og bagsiden er, at vi møder kritik. Vi bliver skudt i skoene, at vi er amatører. Måske kan man kalde os for dét, men i min optik kun fordi

vi påtager os opgaven i vores fritid ved siden af vores professionelle erhverv.

Tag så et kig på de omkring 1.700 vandværksbestyrelser, der er befolket med personer med professionelle uddannelser som elektrikere, VVS'ere, ingeniører, biologer, revisorer og mange andre eksamensbeviser. Den brede palet af viden og erfaring lægger vi ikke på dørmatten, når vi træder ind i vores vandværker. Vi bruger dét, vi ved, aktivt. Læg dertil, at vi er godt efteruddannede i bestyrelsesarbejde, i hygiejnehåndtering og meget mere – en sag, som Danske Vandværkers kursusvirksomhed sørger for.

Vi møder også holdninger om, at vi er for små, og dermed hentydes der til, at vi ikke har ansatte, der kan løse opgaver i driften. Til det vil jeg blot bemærke, at afhængig af vandværkets størrelse, så er der ansat dygtigt personale, som løser opgaver kompetent og effektivt. De helt små uden ansatte, bidrager til det lokale erhvervsliv, fordi vi naturligvis tilkalder kompetente fagfolk, når vi skal have fixet en lækage på ledningsnettet eller udarbejdet årsregnskabet.

Der er rift om frivillige

Andre kritikpunkter er, at det kniber med at finde nye bestyrelsesmedlemmer til at tage over, og at bestyrelsernes gennemsnitsalder er for alt for høj. Begge dele er rigtigt – men ikke så problemfyldt, som nogle vil gøre det til.

Samfundet udvikler sig, og vi forsøger at følge med. Der er rift om de frivilliges tid, uanset om det er vandværket eller

badmintonklubben, der vil rekruttere. Vi arbejder med rekruttering på mange forskellige måder.

Jeg forventer mig meget af det vigtige projekt TalentLab – et laboratorium for talentudvikling af nye bestyrelsesmedlemmer. Løbende i de tre år, hvor projekter kører, vil der komme anbefalinger, ideer og nye metoder til rekruttering, som vi kan prøve af – og det er de yngre generationer selv, der bidrager med ideerne til, hvad der skal til for at friste dem til at vælge en karriere som bestyrelsesmedlem i et vandværk.

Det er via vores medlemskab af Tænkertanken Demokratisk Erhverv, at vi selv bidrager til projektet og dermed får en masse værdi ud af det.

Stor viden må ikke gå tabt

I vandværksbestyrelserne er der en stor viden og erfaring, for en del har været med i mange år. Den viden må ikke gå tabt. Derfor håber jeg, at anbefalingerne fra TalentLab vil få en god modtagelse.

Lad os så rekruttere nye, som kan få sidemandsoplæring om, hvad der sker i vandværkerne, mens vi ældre og erfarne stadig kan og vil sidde med om bordet. Vi skal blive synlige og prale lidt mere, så folk kan se os – så vi kan anerkendes for vores indsats.

Tak for det gode engagement fra alle vores medlemmer og samarbejdspartnere. ■

Rettelse

I forrige udgave af Vandposten havde der desværre sneget sig en beklagelig fejl ind i artiklen "Brug arealerne til det, de er egnede til", hvor vi bragte et interview med SEGES Innovations adm. direktør, Tom Heron.

Her stod: "Udtagningen af de våde lavbundsjord kan blive til værdifulde springbrætter til de kommende Power-to-X-anlæg. Et mellemstort anlæg bruger tæt på 10 mio. liter vand om året, og det er ikke en ulempe at bruge overfladevand". Der skulle naturligvis have stået 10 mio. kubikmeter vand. ■

Flere penge til vand og skov på finansloven

Et bredt flertal i Folketinget står bag finansloven for 2024. Her blev der både afsat flere penge til at beskytte drikkevandet og til at rejse skov. I alt 123,5 millioner kroner i 2024, der direkte eller indirekte kan sikre bedre grundvandsbeskyttelse.

De 23,5 millioner kroner tilføres ekstra til de to tilskudspuljer under Drikkevandsfonden. Den ene pulje giver tilskud til at sløjfe gamle brønde og borer, og den anden pulje til at beskytte strategisk vigtige indvindingsområder for drikkevand herunder indsamling af viden.

Det er rigtig positivt, at regeringen gennem de ekstra midler anerkender behovet for at beskytte drikkevandet. Vi vil dog fortsat arbejde for en langsigtet og mere strategisk indsats for at beskytte vores vand i form af grundvandsparker i de områder, hvor drikkevandet hentes. ■

Pilotprojekt: Ny model skal reducere vandskader og vandspild

I Danmark har vi hvert år et vandspild på 7,8 procent – og hvert år rammes omkring 70.000 boligejere af vandskader. Nyt pilotprojekt vil bruge digitale målere og en skærpet overvågning af data til at reducere de tal.

Digitale målere er et vigtigt redskab i kampen mod vandspild og vandskader. De sikrer nemlig, at der er adgang til den rigtige information på det rigtige tidspunkt. På den måde er det muligt at registrere et unormalt forbrug, så brud og lækager opdages hurtigere. Det giver særligt god mening for vandværker, der har over 10 procent i vandspild, da det resulterer i en afgift på 6,37 kroner pr. kubikmeter.

Nu vil SURU, der er et søsterselskab til GROHE, dokumentere fordelene ved digitale målere og samtidig undersøge grundlaget for en forretningsmodel, hvor vandværker modtager betaling for vanddata.

”Modellen går ud på, at vi hos SURU betaler vandværket for målerdata, og så betaler forsikringsselskaberne os for, at vi overvåger data og sørger for, at der kommer færre vandskader. Reelt set udnytter og forbedrer vi noget, der allerede findes til at sikre borgerne mod vandspild og vandskader. Det er en model, der gavner alle parter, og der er så meget godt at sige om det. Både økonomisk og miljømæssigt”, lyder det fra Claus Nielsen, der er salgsdirektør hos SURU.

Helt overordnet handler det om at optimere brugen af vand og undgå vandskader. Det er i alles interesse. Og derfor er formålet med pilotprojektet også at vise alle parter, at det her er en interessant model.

”Vi håber, at vi kan reducere antallet af vandskader med 10-15 procent. Det er vores ambition. Mange steder har man allerede digitale målere, men har endnu ikke fået reduceret vandspildet. Det håber vi at kunne ændre på, fordi det i vores model er os, der overvåger data.

Vi lægger nogle algoritmer ned over målerdata, der findes i forvejen, og kan på den måde reagere på et unormalt vandforbrug tidligere. Samtidig håber vi, at vi gennem data kan udpege områder, der er højrisiko. Ud fra det kan vi tilbyde en forebyggende service”, forklarer Claus Nielsen og fortsætter:

”Vandværkerne betaler i øjeblikket deres systemleverandører for at opbevare deres data, hvor de gennem vores model kan tjene på deres målerdata og på samme tid give forbrugerne en forbedret service og tryghed”, siger Claus Nielsen.

Vandværkerne i pilotprojektet

Malling Vandværk og Farsø Vandværk deltager i projektet. Begge steder har de lige i underkanten af 2.000 digitale målere, der skal levere målerdata til pilotprojektet.

Nye guides: Gode råd til arbejdet og driften på vandværket

Der er tre nye faglige guides klar til brug. De handler om forsyningssikkerhed, kvalitet i anlægsarbejdet og digitalisering. Hver især giver de en stribe gode råd samt peger på centrale overvejelser, I bør gøre jer.

De tre guides er udarbejdet i samarbejde med Teknisk Forum og kan hentes på danskevv.dk

Kom i gang med at højne forsyningssikkerheden

Har I styr på sårbarheder i jeres produktion?

Tag udgangspunkt i guiden, når I fokuserer på, at vandværket skal være robust med en høj forsyningssikkerhed. Forsyningssikkerhed dækker bredt lige fra indvindingsstrategi, filterkapacitet, beholderkapacitet, overvågning fra SRO og over generatoranlæg.

Hent guiden her: danskevv.dk > Viden > Bestyrelsesarbejde > Strategi > Strategi-arbejde

Kvalitet i anlægsarbejde

Nye ledninger har en levetid på 70-100 år. Ledningerne skal sikre distributionen af det rene vand, og det er derfor vigtigt, at tænke kvalitet ind i anlægsarbejdet.

Tag udgangspunkt i guiden "Kvalitet i anlægsarbejdet" og få hjælp til at formulere fair og relevante krav til entreprenøren.

Hent guiden her: danskevv.dk > Viden > Drift og teknik > Ledningsnet > Kvalitet i anlægsarbejde

Digitalisering på vandværket

Når I overvejer digitalisering på vandværket, bør det ske med udgangspunkt i blandt andet et formål om at optimere processer, at opnå mere viden gennem eksempelvis flere og mere præcise data og at højne kvaliteten.

Hent guiden her: danskevv.dk > Viden > Digitalisering og it-sikkerhed > Digitalisering > Digitalisering på vandværket

Opkøb af landbrugsjord sikrer første grundvandsparker

Hjørring Vandselskab har med købet af over 180 hektar landbrugsjorde taget et stort skridt mod at fremtidssikre vandforsyningen. Jordene bliver en del af vandselskabets grundvandsparker og ligger i områder, hvor der indvindes eller skal indvindes grundvand til drikkevand.

Med købet af 180 hektar landbrugsjord råder vandselskabet nu over 200 hektar landbrugsjord, hvor der er indgået aftaler om blandt andet skovrejsning. Områderne bliver til grundvandsparker, hvor man nedlægger alt aktivitet, der kan true drikkevandet. Det har selskabet gjort for at sikre vand til fremtidige generationer, siger vandselskabets direktør, Jakob Bisgaard.

“At opkøbe jord i indvindingsområder er vores bedste bud på at sikre vandkvaliteten i fremtiden. Vi vil gerne have styr på aktiviteterne i området, så vi kan beskytte dannelsen af grundvand og sikre drikkevandsforsyningen for kommende generationer”, siger Jakob Bisgaard.

I alt har Hjørring Vandselskab indgået aftaler med tre landmænd. De to har vandselskabet købt jord af, den tredje har man byttet jord med, fordi det gav mest mening for begge parter, forklarer landmand Per Nielsen.

“Det gav god mening at bytte. Hjørring Kommunes borgere kunne få vand, og vi kunne få ny landbrugsjord. Vandselskabet

har gjort en stor indsats for at finde jord, og så mener jeg, at man har en moralsk forpligtelse til at gå med til det. Det er i alles interesse med rent vand i hannerne i fremtiden”.

Opkøbet af jord er sket til markedspris og kommer i Hjørring til at koste tilsluttede forbrugere 85 kroner om året de næste 40 år. I alt håber Hjørring Vandselskab at opkøbe 650 hektar landbrugsjord for at beskytte fem indvindingsområder. Det svarer til én procent af landbrugsjorden i kommunen.

Åbenhed og dialog sikrer rent vand

Fra starten indgik Hjørring Vandselskab dialog med den lokale landboforening, LandboNord, for at undersøge, hvad der skulle til, for at deres medlemmer ville sælge jord til grundvandsparker. Og åbenheden fra vandselskabets side har ført til en god proces, der nu sikrer

Med opkøbet af jord i Astrup og Vinstrup er Hjørring Vandselskab nået i mål med at erhverve hovedparten af arealerne inden for to af selskabets fem fremtidige kildepladser. Målet er at opkøbe i alt 650 hektar, hvilket svarer til én procent af det samlede landbrugsareal i Hjørring Kommune. På kortet er indvindingsområderne skravet ind. Astrup ligger øst for Hjørring, men Vinstrup ligger nord for Hjørring.

fremtidige generationer i kommunen rent drikkevand, siger Lars-Peter Boel, der er anden næstformand for LandboNord og medlem af Hjørring Kommunes Byråd for Venstre.

”Det er meget vigtigt, at der er åbenhed fra vandselskabernes side. Landmænd er jo lige så interesserede i rent vand som alle andre, så hvis vi kan se, at nogle jorde skal tages ud af konventionel drift for at beskytte grundvandet, så er vi åbne overfor det. Landmændene skal bare betales en fair pris for jorden, for de har jo investeret i den”.

Den samme melding kommer fra landmand Palle Joest Andersen, der har solgt 53 hektar jord til vandselskabet, hvilket kræver en korrektion af bedriften. Alligevel opfordrer han andre landmænd til at indgå i dialog med vandværker og vandselskaber, hvis de står i en lignende situation.

”Landbrugsjord er en ressource, men det er rent vand også. Man skal erkende, at når der er sammenfaldende samfundsinteresser som her, så skal man gå ind i en konstruktiv dialog om tingene. Det har vi gjort, og der har heldigvis været en realistisk holdning til at finde en løsning på begge sider af bordet”.

Det handler ikke om altruisme

Faktisk vil Hjørring Vandselskab gerne indgå samarbejder om at ’bruge’ jorden. For tanken bag grundvandsparkerne er ikke altruistisk, og målet er ikke nødvendigvis at skabe rekreative områder til borgerne generelt, forklarer vandselskabets bestyrelsesformand, Daniel Vestergaard (K).

”Vi ser opkøbet af jord som investering på lige fod med investeringer i for eksempel vandledninger. Hvis vi ikke gør noget nu, så vil vi skulle betale for vandrensning i fremtiden. Det kan blive endnu dyrere for forbrugerne end opkøb af landbrugsjord nu. Hvad der præcis skal ske med jorden, ved vi endnu ikke. Men vi er åbne overfor samarbejder med partnere, der ligesom vi gerne vil beskytte grundvandet”.

Grundvandsparker kan godt fungere som business case

Hjørring Vandselskab har med hjælp fra NIRAS beregnet, at grundvandsparken skal omfatte godt 650 hektar, der er udpeget som grundvandsinteresseområde, hvis de skal fremtidssikre en grundvandsressource på 5,5 millioner kubikmeter vand om året.

Det er dyrt, tidskrævende og besværligt at komme i mål med grundvandsparker, men alternativet er ikke bedre, mener Ole Madsen, der er administrationschef hos Hjørring Vandselskab.

”Hvis vi betragter jorden, som en del af vores produktionsapparat, så er det faktisk vores største filter i produktionen af rent drikkevand. Hvis man skal sammenligne, hvad det koster at købe jord til grundvandsbeskyttelse med prisen for at rense vores drikkevand i fremtiden, så kan du godt lave en business case, hvor det giver mening at købe landbrugsjord og nedlægge al aktivitet. Det er en langsigtet investering”.

Hjørring Kommune har været med i planlægningen og har nikket ’ja’ til planen om at købe 650 hektar jord for at etablere en grundvandspark, som skal beskytte fremtidens drikkevand. ■

En langsigtet løsning

Hjørring Vandselskab leverer vand til omkring 19.500 husstande og er et af områdets store forsyninger. Derfor er det også vigtigt for dem, at de er på den sikre side, når det handler om forsyningssikkerheden.

”Grundvandsparker er en enormt langsigtet form for grundvandsbeskyttelse. Man skal tænke over, om man også driver vandværk om 50-75 år, eller om man kun kigger 5-10 år ud i fremtiden. Vi ved godt, at vi spiller meget sikkert, men det synes vi er en rimelig tilgang til udfordringen, for der ikke er nogen, der kan tage over for os, hvis vi pludselig ikke kan levere rent drikkevand”, forklarer Ole Madsen.

Dit bidrag tæller:

Sammen om vores vand

Mange af landets vandværker er drevet af og ejet af os, der bruger vandet. Ny kampagne skal give danskerne et større kendskab til, hvordan man som forbruger kan være med til at gøre en forskel i det lokale vandværk.

I Danmark har vi en dybt forankret tradition for fællesskab, medejerskab og frivillighed. Fire ud af ti danskere bruger deres fritid på frivilligt arbejde ifølge en rapport fra Center For Frivilligt Socialt Arbejde.

I rapporten kan man også læse, at vi som frivillige særligt motiveres af ønsket om at gøre en forskel, have det sjovt og indgå i sociale fællesskaber. Samtidig ved vi fra tidligere undersøgelser, at forurening af drikkevandet er blandt danskernes største, grønne bekymringer – kun overgået af klimaforandringer.

Til trods for den frivillige ånd og muligheden for at gøre en lokal forskel samtidig med at man er en del af et socialt fællesskab, står mange vandværker over for udfordringer med at tiltrække nye medlemmer til deres bestyrelser.

Hvorfor er du en del af vandværket?

Vi har derfor en stor opgave med at vise danskerne, hvorfor det er givende at være en del af det lokale vandværk. For hvordan skal man som forbruger kunne se sig selv på vandværket, hvis man ikke ved, hvorfor andre har valgt at engagere sig i det?

En bestyrelsespost i det lokale vandværk kan give mange af de ting, som danskerne søger, når de er på udkig efter

et sted, hvor de placerer deres energi. Og det skal ny kampagne vise.

Den nye kampagne, der er blevet til i samarbejde med vandværksfolk fra nær og fjern, skal oplyse og inspirere ved at vise, hvad der driver dem, der allerede er en del af et vandværk.

”Når jeg taler med vandværksfolkene, som allerede gør en enorm forskel, er deres passion og engagement tydeligt at se. Derfor er de også de bedste ambassadører for, hvad man som forbruger kan få ud af at blive en del af det lokale vandværk. Vi håber, at kampagnen vil gøre et indtryk på danskerne, og at endnu flere vil engagere sig i deres lokale vandværk”, siger Susan Münster, direktør i Danske Vandværker. ■

”I starten overraskede det mig, hvor kompleks vandforsyningen i virkeligheden er. Det må jeg indrømme. Der er mange ting at tage stilling til, og forbrugerne stiller højere og højere krav til forsyningen”.

Jesper Frederiksen,
driftsleder på Gilleleje Vandværk.

”Det er vigtigt for mig, at vi som forbrugerejet vandværk gør tingene godt. At vi klarer os bedre end det kommunale vandværk inde i Helsingør. Når vandværket er vores eget, har det betydning for vores by og for sammenholdet her”.

Anne Vibeke Svan Kier,
formand på Hornbæk Vandværk.

Sammen om **VORES VAND**

Find kampagnen på foreningens
Facebook og LinkedIn.
Her er et udpluk fra den.

"I årenes løb har vi gennemrenoveret vandværket, næsten fået et helt nyt ledningsnet og arbejdet aktivt med grundvandsbeskyttelse. Det har fremtidssikret vandforsyningen, og jeg er da glad for at kunne aflevere et vel-drevet vandværk, når det bliver tid til at sige farvel og tak".

Henrik Pøhlsgård,
formand på Veflinge Vandværk.

"Jeg vidste ikke det store om vandforsyningen, men tænkte det var en god mulighed for at hjælpe vores lille lokalsamfund. Langsomt er det gået op for mig, at vi i Morud har en rigtig god vandkvalitet – og det betyder også meget for mig, at jeg er med til at sikre, at det også er sådan i fremtiden".

Thaya Sinnathurai,
kasserer på Morud Vandværk.

"For mig har bestyrelsesarbejdet været en god mulighed for at lære de lokale at kende og engagere mig i lokalsamfundet. Jeg er uddannet dyrlæge og arbejder i Fødevarestyrelsen, så jeg er hurtig på tastene, har en udpræget ordenssans og er vant til at tage referat".

Nanna Noël Grønbæk, sekretær på
Ebberup Vandværk.

SMARTERE MÅLERE OG ET SMARTERE VANDVÆRK, SOM ER BILLIGERE I DRIFT

Ny teknologi muliggør hidil usete løsninger for små og store vandværker. Udviklet af Saint-Gobain IOT Solutions, en del af Brødrene Dahl, efter morgendagens standarder.

Udnyttelse af data
til fremtidig optimering.

Reel to-vejs kommunikation
- data til og fra måler.

Målerskifte-app
Effektiv online registrering af målerskifte med fuld billedokumentation.

Kundeportal
- giver vandværk og deres kunder perfekt dagsaktuelt overblik over forbrug og evt. lækager.

Fuld integration
til afregningssystem giver markante besparelser på drift.

Online aflæsning
af forbrug og evt. fejlmeldinger.

Kontakt os for at drøfte mulighederne for et smartere vandværk baseret på IOT-teknologi, der giver besparelser og maksimal handlefrihed og fleksibilitet.

Carsten R. Larsen
Territory Manager Vand
SG IoT/BD ØST
+45 42 12 75 47
Carula@sgdd.dk

Lars Bo Pedersen
Territory Manager Vand
SG IoT/BD VEST
+45 42 12 79 80
Lars.pedersen3@bd.dk

Scan med mobilen og se
BD smart forsynings
helhedsløsning.

IOT SOLUTIONS
SMART DIGITALIZATION OF THE SUPPLY SECTOR

bdsmartforsyning.dk

Nu kan forbrugerne finde lokale vandværker

Nyt Danmarkskort skal skabe opmærksomhed om vandforsyningen – og give landets vandværker medvind i rekrutteringen, så endnu flere danskere vil engagere sig i vores vand.

I Danmark er der over 2.000 forbrugerejede vandværker – og knap 1.700 af dem er medlemmer hos Danske Vandværker. Omkring hvert andet glas vand, der drikkes, kommer faktisk fra et forbrugerejet vandværk. Det betyder, at vandværket er ejet direkte af forbrugerne, der kan være med til at bestemme, hvordan vandværket skal drives.

Det tænker de fleste nok ikke over i hverdagen, men det burde de måske. For drikkevandets kvalitet – og truslerne imod

det – fylder nemlig meget for danskerne. Under folketingsvalget i 2022 viste en Epinion-undersøgelse blandt andet, at klimaforandringer og forurening af drikkevandet var vælgerne to største, grønne bekymringer. Alligevel halter det med rekrutteringen rundt omkring i landet, hvor det for mange vandværker er en udfordring at finde de rette kandidater til vandværkets bestyrelse.

Vandværkerne skal på landkortet

"For et par år siden fik vi på en workshop

på Folkemødet på Bornholm spørgsmålet: Hvordan kan man se, hvilket vandværk, man får vand fra? Den viden er en vigtig forudsætning for at kunne engagere sig i sit lokale vandværk", fortæller Susan Münster, direktør i Danske Vandværker.

Derfor lancerer Danske Vandværker et digitalt Danmarkskort, der skal gøre landets vandværker mere synlige for forbrugerne, så vi kan veksle danskernes interesse og bekymring med lokalt engagement.

Med det nye kort kan forbrugerne finde vandværker inden for det postnummer, de søger på. Man kan indtaste postnummer eller by for at søge blandt alle vores medlemsvandværker. ■

Om kortet

I første omgang har det kun været muligt at vise medlemsvandværker, men det er ambitionen, at kortet på sigt kan vise alle landets vandværker for at give danskerne det mest retvisende billede af vandforsyningen.

Det heller ikke muligt at vise forsyningsområder på kortet endnu. Det skyldes, at forsyningsområderne endnu ikke er digitaliseret i et ensartet dataformat. Søgningen på kortet viser vandværkerne i det postnummer, som man har søgt på, og fungerer som et overblik.

Vi arbejder løbende på at opdatere og forbedre Danmarkskortet, så søgeoplevelsen bliver så god som mulig. Du kan skrive til Mette Kingod via mk@danskevv.dk eller Christian Flyvbjerg via chf@danskevv.dk, hvis du har nogle kommentarer til kortet.

Vandværker i nærheden af dig

Postnummer, by eller vandværk

Målevhøj Vandværk

Nærmestvej 8
2750 Ballerup
<http://www.malevhøjvandværk.dk>

Herstedøster Vandværk

Herstedøstergade 44
2620 Albertslund
<http://www.herstedostervandværk.dk>

Fløng Vandværk a.m.b.a.

Boderupvej 11
2640 Høvedhusene
<http://www.flongvand.dk>

Vis flere vandværker

Prøv selv kortet på: danskevv.dk/find-dit-vandvaerk

Medlemsundersøgelse: Rundt om **frivillige** og **honorarer** i vandværksbestyrelser

Knap hver andet glas vand, der drikkes i Danmark, er produceret ved hjælp af frivillig arbejdskraft. Uden de frivillige var der ikke noget vandværk. Og sådan har det været siden de første andelsbaserede vandværker så dagens lys for mere end 100 år siden. Helt ud i den yderste afkrog af Danmark fungerer det, når vi åbner for vandhanen – og ofte skænkes det ikke en tanke, hvordan det mon går til.

Danske Vandværkers seneste medlemsundersøgelse fra 2020 giver nogle svar på, hvordan frivilligheden ser ud i de forbrugerejede vandværker.

Af foreningens knapt 1.700 medlemsvandværker har hovedparten ikke ansatte i traditionel forstand. På trods af det faktisk driver de frivillige deres vandværker effektivt og sikkert. Det lokale vand sikres dermed i fritiden, og det mest udbredte er, at de mødes på vandværket 3-4 gange om året med en varighed på 2-4 timer per møde. Gør man det op i timer, bruger 54 procent af respondenterne mere end 50 timer om året på bestyrelsesarbejdet, mens 46 procent bruger 12, 24, 36 eller 48 timer om året.

Den frivillige bestyrelse er blevet professionel

Én ting er, at mange har faste aftaler med lokale entreprenører, håndværkere og regnskabskyndige. En anden ting er, at de frivillige har en bred vifte af relevant vandværksviden.

For eksempel bidrager 77 procent med regnskabsmæssig viden, 75 procent med maskinteknisk viden og 67 procent med vandfaglig viden - hvor nogle har flere typer kompetencer. Desuden er der en meget høj ledelsesmæssig erfaring og 50 procent af bestyrelsesmedlemmerne har mere end 11 års erfaring.

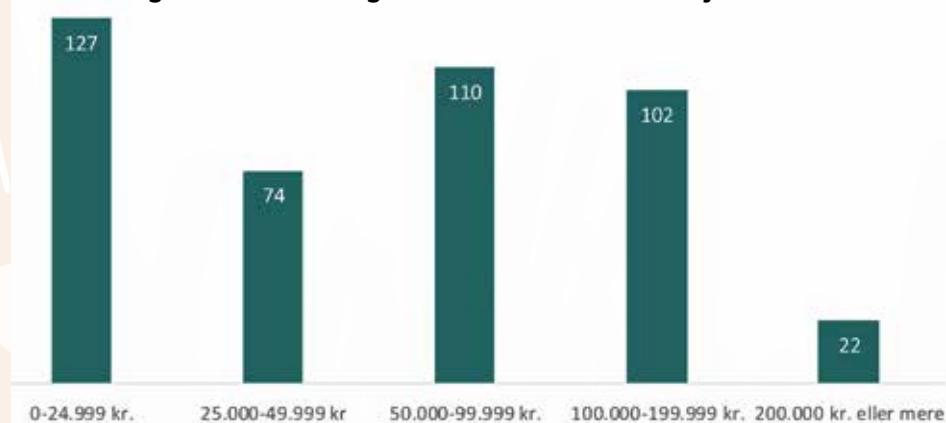
Samtidig oplever de frivillige i vandværkerne en stor tillid til, at de gør det godt. 82 procent oplever, at de i høj grad eller i nogen grad har opbakning fra deres lokalsamfund.

Det er med andre ord en flok kompetente mennesker, der sidder rundt omkring i landets vandværksbestyrelser. Og det giver jo god mening, når de er med til at levere en samfundskritisk vare.

Honorar for det udførte arbejde

Derfor er det også nærliggende at stille skarpt på, om indsatsen honoreres rimeligt. Der er kamp om de frivillige, og selvom honoraret ikke bør være afgørende, er det et konkurrenceparameter, når frivillige skal vælge, om de vil placere de-

Hvor meget udbetaler I årligt samlet set i honorar i bestyrelsen?

Kilde: Danske Vandværkers medlemsundersøgelsen er gennemført i april 2020.

1.311 personer fra 923 vandværker har bidraget til undersøgelsen. Vær opmærksom på, at det ikke er alle spørgsmål i undersøgelsen, som alle personer og vandværker har besvaret 100 procent.

Hovedreglen: Honorar er B-indkomst

Derfor skal der betales arbejdsmarkedsbidrag og skat, ligesom hvis det var lønindkomst. Ved B-indkomst bliver arbejdsmarkedsbidrag og skat ikke fratrasket automatisk, som tilfældet er ved lønindkomst, inden beløbet udbetales.

res energi i fodboldklubben, jazzklubben, antenneforeningen, vandværket eller noget helt femte.

Medlemsundersøgelsen viser, at 64 procent af vandværkerne udbetaler et honorar til deres bestyrelsesmedlemmer, og at det samlede honorar i gennemsnit ligger på knap 72.000 kroner.

Af de 435 vandværker, der har svaret på hvor stort deres samlede honorarer er, ser vi, at 127 vandværker betaler op til 25.000 kroner, skarpt forfulgt af 110, der betaler op til 100.000 kroner om året.

Skeln mellem honorar og løn

Der findes ikke et entydigt svar på, hvor stort et bestyrelseshonorar skal være.

Men det er vigtigt, at det afspejler mængden af opgaver og ansvaret. Typisk udfører formand og kasserer flere opgaver end de øvrige bestyrelsesmedlemmer, og derfor modtager de også et højere honorar.

Hvis et bestyrelsesmedlem er ansvarlig for drift- og vedligeholdelse af vandværket, så er det et arbejde, som der skal udbetales løn for. Den slags opgaver bør derfor ikke indgå i honorarberegningen.

På Danske Vandværkers hjemmeside kan du få inspiration til, hvordan I skal fastsætte honorarer. ■

Gå ind på: danskevv.dk > Viden

> Bestyrelsesarbejde Kodeks

> Honorar til bestyrelsesmedlemmer

JH DYK DYKKER- & INSPEKTIONSFIRMA

TANKINSPEKTION MED RENGØRING!

Vi har siden 2001 arbejdet med inspektion af rentvandstanke og højdebeholdere på vandværker over hele landet. Rengøring af tankbunden udføres samtidigt og det gøres, mens værket er i drift. Du får en sagkyndig vurdering af tanken, samt tilstandsrapport med billede og videomateriale, som bruges overfor myndigheder.

Ring gerne for spørgsmål,
eller se vores hjemmeside for meget mere info.

JH-DYK. DYKKER OG INSPEKTIONSFIRMA
WWW.JH-DYK.DK • TLF. 40 82 30 00

Clausholmvej 27G • 8960 Randers • Tlf: 40 82 30 00 • jh@jh-dyk.dk

Kontorhjelpen's Vandværksadministration

Lad os klare administrationen
af **dit** vandværk
- Du kan sikkert bruge tiden på noget andet!

- Alle former for bogføring
- Flytteopgørelser
- Kontrol af indbetalinger
- Udsendelse af opkrævninger
- Årsregnskaber
- Betaling af fakturaer
- Varetagelse af forbrugerkontakt

Joan Lindbjerg Hansen
Knastvej 3, Oddense
7860 Spøttrup
E-mail: post@kvva.dk
Telefon: 97 74 12 00
www.kvva.dk

Tinglysning af ledninger? Den klarer vi også

Vi kan klare hele tinglysningsprocessen — fra kontakt til lodsejerne, den færdige tinglysning og udregning af evt. erstatning.

- ✓ Få sikret ledningsejer ret til adgang til ledningen ved brud og vedligeholdelse
- ✓ Nem adgang til tinglysningsdokumenter og upload af servitutter
- ✓ Overblik og visning af tinglyste ledninger direkte i WebGIS
- ✓ Mulighed for fremsøgning af tidligere tinglysninger

...så er alt samlet ét sted

THVILUM A/S • AABYGADE 10, 8300 ODDER • 86 54 62 33 • THVILUM.DK

Skal du renovere eller have ny rentvandstank?

Få høj sikkerhed med en fremtidssikret løsning fra Dansk Plast, hvad enten det er en ny rentvandstank eller renovering af en eksisterende.

- ⚙️ Anerkendt løsning i lande som Tyskland, Østrig, Schweiz og Sverige.
- ✓ Drikkevandsgodkendt plast, der overholder de skærpede krav til hygiejne
- 🛡️ Høj sikkerhed for jeres vand med visuel lækageindikator
- 🕒 Lang levetid på minimum 30 år
- 💰 Mindskede driftsomkostninger

DANSK PLAST

We invent and build plastic solutions

Vi er landsdækkende! Find mere information her:
www.danskplast.dk • info@danskplast.dk • +45 72163000

Er vi stadig frivillige?

Hvad er et frivilligt arbejde egentlig? Og påvirker udbetalingen af honorarer egentlig, om vi kan tale om bestyrelserne i forbrugerejede vandværker som frivillige eller ej?

Flere og flere vandværker udbetaler honorar til bestyrelsesmedlemmerne. Men kan vi så stadig tale om bestyrelserne på de forbrugerejede vandværker som frivillige?

Det får vi hjælp af Helle Hygum Espersen til at opklare. Hun er chefanalytiker i VIVE, Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

Helle Hygum Espersen forsker i frivillighed og står blandt andet som en af medforfatterne på Frivillighedsundersøgelsen fra 2020, der undersøger, hvordan danskernes frivillige arbejde har udviklet sig over tid.

Helle Hygum Espersen fortæller, at mængden af danskere, der laver frivilligt arbejde, har ligget ret konstant på omkring 40 procent af befolkningen. Men hvor går grænsen, når vi taler om frivillighed? For kan bestyrelsesarbejde,

hvor man udbetaler et honorar af en vis størrelse, stadig betegnes som frivilligt arbejde?

”Frivilligt arbejde er som udgangspunkt defineret ved, at det ikke er lønnet. Man kan til en vis grad få dækket sine omkostninger for eksempel til telefon eller transport, men så snart et årligt honorar overskrider udgifterne til det, så er der ikke længere tale om frivilligt arbejde”, fastslår Helle Hygum Espersen.

Gråzoner af frivillighed

Så selv om arbejdet i en bestyrelse ikke bliver aflønnet en-til-en i forhold til den tid, man bruger, så kan det altså ikke betegnes som frivilligt, hvis det bliver honoreret med et beløb, der er større end, at det alene dækker basisomkostningerne.

”Selv om udbetalingen ikke nødvendigvis står mål med den indsats, man lægger, eksempelvis i en vandværksbestyrelse,

så vil man ikke kunne kalde det frivilligt arbejde. Vi er lidt i en gråzone, men definitionen vil mere retvisende være en ’bi-beskæftigelse, hvor man har medansvar for det lokale vandværk’ end decideret frivilligt arbejde”, forklarer Helle Hygum Espersen.

Helle Hygum Espersen fortæller, at der er en række hybride organisationer, der både beskæftiger folk i ordinære ansættelsesforhold og frivillige. Og selv om bibeskæftigelse nok ikke er lige så mundret at tale om som frivillighed, så kan definitionen måske bruges til at sætte en streg under det ansvar, man som bestyrelsesmedlem i et vandværk er med til at løfte. ■

Honorar

Frivillighed: Tænketanken Frej havde **ikke eksisteret uden**

Læs fortællingen om Tænketanken Frejs rejse fra start til veletableret tænketank baseret på frivillige unge. Direktøren fastslår, at der er mange udfordringer ved frivillighed.

Frej ville ikke have eksisteret, hvis ikke det havde været for de mange frivillige gennem tiden. Jeg startede nemlig Frej som en studenterforening på tværs af studieretninger, imens jeg læste statskundskab. Jeg syntes, der manglede en aktør, der kunne samle land og by omkring bæredygtig udvikling af landbruget og fødevarerektoren. Jeg var heldigvis ikke alene om det ønske.

Plakater på forskellige fakulteter og Facebook events - og pludselig voksede gruppen om det fælles mål at arbejde for bæredygtig fødevarereproduktion og forbrug. Det var ægte græsrod.

Vi skabte et fagligt og socialt fællesskab, hvor unge med forskellige baggrunde mødtes om en fælles interesse. Vi kunne holde de vildeste fester og diskutere de mest nørdede emner - genteknologier, burhøns, svampe-sanketur og meget mere. Vi var på tværs af studieretninger og ønskede, at silotænkningen på de enkelte studier skulle erstattes af bredt samarbejde.

Vi samlede hundredevis af mennesker til vores nørdede debatter.

Studenterorganisationens tanker om at skabe dialog på tværs af faglighed og holdninger skulle breddes ud til resten af

samfundet. Vi kunne mærke, at der manglede en samfundsaktør, der ville tage dialogen på tværs om bæredygtig udvikling på en måde, der inkluderer og nuancerer frem for at splitte og polarisere. Derfor udviklede vi det til en tænketank med et professionelt sekretariat - men frivilligheden forblev kernen.

Aktivering af unge

For at sikre fastholdelse, imens vi ansatte og blev professionaliserede, fik alle frivillige stemmeret til Frejs generalforsamling og også to ud seks pladser i bestyrelsen.

Vi ansatte to frivilligkoordinatorer - én på Sjælland og én i Jylland - til at sikre de praktiske faciliteter såsom lokale, forplejning og mødedagsorden, så det er nemt for de frivillige at gøre det, de synes er spændende og samtidig skaber autonomi i forhold til det arbejde, vi laver i sekretariatet.

Frejs frivillige mødes hver mandag, hvor de i fællesskab bliver klogere, udfordrer hinandens perspektiver og skaber engagerende, lærerige og sjove events til andre unge. Vi giver dem opkvalificering og viden gennem oplæg, virksomhedsbesøg

og projektarbejde. De frivillige får styrket deres netværk og jobmuligheder i mødet og samarbejdet med aktører i fødevaresektoren. Når de frivillige afholder events, står de for alt fra rekruttering af deltagere, oplægsholdere og modererer debatten. Sekretariatet understøtter, hvor der er behov, men hvis det skal være en læreplads, er det nødvendigt, at de frivillige selv står med ansvaret og også de fejl, der end måtte komme. Der må ikke være en nulfejlskultur. Tværtimod, er det vigtigt, at de får lov til at prøve og lave fejl, uden der er store løftede pegefingre. Det har jeg selv lært utroligt meget af.

Det sociale element er vigtigt, og de frivillige inviteres på frivilligweekender med virksomhedsbesøg, ekskursioner og oplæg. Derudover arrangeres feldture, fredagsbarer og andre sociale aktiviteter for at styrke fællesskabet.

Udfordringer ved frivillighed

Det er dog klart, at det er ekstremt

svært at fastholde de frivillige ildsjæle, når opmærksomheden rykker over på de professionelle projekter. Den rejse er vanskelig. Vi har arbejdet med det konstant. Hele tiden forsøgt at sikre deres medbestemmelse og indflydelse. Men ærligt - det er svært. Selvom frivillighed og ungeinddragelse er vigtig for Frejs legitimitet, så er det svært at rekruttere og svært at fastholde til trods for, at vilkårene for de frivilliges arbejde er blevet langt, langt bedre, end da vi startede.

Som jeg ser det, er hovedårsagen til det, at unge gerne vil skabe deres eget og have frihed og fællesskab. Når der kommer et sekretariat, så føler man sig ikke helt som en del af det fællesskab, og måske heller ikke frihed til at gøre det til ens eget og tage det i en ny retning. På trods af uendelige opfordringer til at gøre netop det kan det virke for stort at skulle gøre noget andet i en veletableret organisation.

Unge vil have direkte indflydelse og være tæt på beslutningskraften. Når organisationen vokser, så mærker de frivillige det.

Der er konkurrence om unges tid og opmærksomhed. Særligt i storbyerne er der mange forskellige tilbud. Da unge ofte har travlt med arbejde, uddannelse og et socialt liv, kan konkurrencen om deres tid være en væsentlig udfordring for at tiltrække og fastholde dem som frivillige.

Vi er begyndt at lave debatter og temaer, som både sekretariatet og de frivillige arbejder med. Det virker rigtig godt. De frivillige kan trække på den viden, sekretariatet tilvejebringer, imens de frivillige kan nå en målgruppe og skabe flere events, end vi kan.

Vi forsøger hele tiden at tænke i at forbedre frivilligheden. Det er nemlig en kæmpe styrke for Frej, samfundet og for de unge. ■

Brønderboringsselskabet Brøker A/S

- Brønderboring
- Tilstandsvurderinger
- TV-inspektioner
- Service
- Udforinger
- Rustfrit arbejde
- Råvandsstationer
- Sløjfninger

Spånnebæk 5-7, 4300 Holbæk ◦ Tlf: +45 59 44 04 06 ◦ broeker@broeker.dk ◦ www.broeker.dk

WATER TECHNOLOGIES

Vi gør det nemt at bygge nyt vandværk

Krüger har udviklet et koncept til at opføre nye vandværker, som er baseret på mangeårig erfaring med projektering og idriftsættelse af vandværker, og som sikrer et smidigt, fleksibelt og sikkert projektforsløb med en høj grad af samarbejde.

Læs mere på
www.kruger.dk/vandværkskoncept

Tlf: 3969 0222

Foredrag

kl. 09:50 den 26. januar
på Danske Vandværkers
messe i Roskilde

Hør om praktiske erfaringer,
overvejelser og beslutninger
i forløbet fra ide til færdigt
vandværk, herunder
mulige projekt- og
udbudsmodeller.

Puk er havnet i Havnelev Vandværks gode bestyrelse

I Havnelev er Puk Duerlund Falkenberg i bestyrelsen sammen med en formand, der har siddet lige så længe på posten, som Puk har levet. Fremtidssikring af forbrugerejskabet handler blandt andet om at sikre en god overlevering på tværs af generationer. Og om god stemning, åbenhed og plads til irriterende spørgsmål.

Generationsskifte. Flere kvinder i vandværkernes bestyrelser. Flere unge, veluddannede i landområderne. På mange måder er Puk Duerlund Falkenberg billedet på det, mange efterspørger. Hun er kvinde, 34 år gammel, har en kandidatgrad i Change Management og arbejder som ledelsesrådgiver. Og så er hun for to år siden flyttet fra København til Stevn Kommune, hvor hun sidder i bestyrelsen for Havnelev Vandværk.

Puk har altid engageret sig aktivt i sit lokalmiljø, både som frivillig træner i diverse boldklubber som barn og ung i Vejle og senere som aktivitetsschef i en studenterforening, mens hun studerede i Odense. Men lige drikkevandet har ikke tidligere optaget hende.

"Jeg har altid boet i byer og ikke tidligere tænkt så meget over, hvordan der kom vand ud af min vandhane", fortæller Puk Duerlund Falkenberg med et grin.

Efter studietiden boede hun i København, men det var som om, der manglede noget.

"Jeg er en af de få, der ikke passede så godt ind i København. Jeg er drevet af at lære folk at kende gennem frivillighed

og gøre noget for det område, jeg bor i. I København havde jeg svært ved at finde min vej ind i at præge lokalsamfundet. Der var venteliste, mange om buddet eller man skulle kende de rigtige", siger Puk Duerlund Falkenberg.

Hele min levetid

Da hun flyttede med sin mand til Stevn, var det vigtigt at blive en aktiv del af lokalsamfundet. Så ud over sit engagement i bestyrelsen for Rødvig Gymnastik og Idrætsforening, mødte Puk Duerlund Falkenberg også op på vandværkets generalforsamling i det lokale forsamlingshus med æblemost på glasflaske, dåseøl og en stemning af, at der både skulle være plads til mødeformalia og hygge.

"Jeg sad i den fjerneste ende af lokalet sammen med en anden, som også var flyttet hertil, og som også var mødt op for at forstå det her med vandværker, og hvad det betød. Formanden fortalte, at han trådte til som formand i 1988, og jeg kan huske, at jeg tænkte: "Han har jo været formand hele min levetid". Det syntes jeg var imponerende", fortæller Puk Duerlund Falkenberg om sit første møde med Havnelev Vandværk.

Navn: Puk Duerlund Falkenberg

Alder: 34 år

Vandværk: Bestyrelsesmedlem i Havnelev Vandværk på Stevn.

Beskæftigelse: Arbejder som ledelsesrådgiver. Medlem af advisory boardet for Demokratisk TalentLab. Tidligere involveret i advisory boardet for letbanen i Odense, siddet som aktivitetsschef for Syddanske Studerende og haft flere engagementer i start up verdenen - senest som mentor hos Copenhagen Fintech.

Rent drikkevand uden bekymringer

Grundvandet er under pres. Heldigvis kan både nye og velkendte teknologier sikre vores drikkevand.

PFAS

Kom under grænseværdierne med et aktivt kulanlæg eller ved avanceret ionbytning.

PESTICIDER

Reducer pesticidstoffer med et aktivt kulfilter eller ved Advanced Oxidation Process (AOP).

BAKTERIER

Undgå kogepåbud ved at tænke UV ind i driften og din beredskabsplan.

silhorko.dk/rentdrikkevand

Ren Vandbehandling

SILHORKO
A GRUNDFOS COMPANY

"Og da en af de tidligere bestyrelsesmedlemmer meget gerne ville træde ud af bestyrelsen, så kom der sådan en akavet stilhed. Sådan noget er jeg ikke så god til, så jeg rakte hånden op og meldte mig", fortæller Puk Duerlund Falkenberg.

Puks engagement i vandværkets bestyrelse blev også en del af at lære lokalmiljøet at kende og få et netværk.

"Man kan jo lige så godt starte med nogle, der har boet her hele deres liv og ved en masse. Jeg går i hvert fald til det med en stor portion ydmyghed og forsøger at lære alt, hvad jeg kan. Og så er bestyrelsen i Havnelev meget positiv. Her er plads til hygge og ingen sure opstød eller brok. Jeg er havnet i en god bestyrelse, hvor de har tænkt sig om for at gøre det attraktivt også for nye at være med".

Arbejder med åbenhed

Bestyrelsesformanden i Havnelev Vandværk er uddannet ingeniør, og ved med Puks ord "supermeget om vand og er superdygtig".

"Bestyrelsen er i gang med at tænke i generationsskifte og arbejder for at gøre det spiseligt for folk uden samme erfaring og viden at være med også. Så de sidste par år har de blandt andet gjort mere ud af årsberetningen for at give mere information og fortælle mere til dem, der kommer til generalforsamlingen", siger Puk Duerlund Falkenberg.

Om Demokratisk TalentLab

I dag er unge ikke repræsenteret i særlig høj grad i danske bestyrelser. Hvis demokratiske virksomheder ikke når ud til unge, så er hele den demokratiske ejerform på spil, når de gamle kræfter trækker sig tilbage. TalentLab er et nyt projekt, som skal vende udviklingen, så unge ser potentialet i at engagere sig i demokratiske virksomheder.

Puk Duerlund Falkenberg er medlem af advisory boardet for Demokratisk TalentLab.

Havnelev Vandværk har også indført et mindre årligt honorar til de bestyrelsesmedlemmer, der varetager en specifik opgave. Og så er bestyrelsen meget opmærksom på kun at holde de møder, der er nødvendige, så mødeaktiviteten ikke bliver for stor.

For Puk Duerlund Falkenberg er det ikke nyt at samarbejde på tværs af generationer. Og hun afviser også de meget stereotype forestillinger om, hvad hun som yngre bestyrelsesmedlem har skullet bidrage med.

"De havde helt styr på alt med it-systemer og lukkede wi-fi. Alt det der it, som man lidt stereotypet tror, at min generation er bedre til, det havde de bare styr på i forvejen".

Banale spørgsmål og vilde blomster

Et af de områder, som hun gerne på sigt vil sætte på dagsordenen, er at styrke den gode dialog med andelshaverne og åbne vandværket mere op, så flere får lyst til at komme forbi. Lige som det har været en succes at arbejde med at så vilde blomster ved vandværket og skabe noget smukt, samtidig med at det øger synligheden.

Med arbejdet som ledelsesrådgiver har Puk også trukket på erfaringer fra konsulentbranchen, hvor noget af det vigtigste er at sætte refleksioner om egen praksis i spil.

"Som konsulent er jeg vant til helt bevidst at stille lidt irriterende og banale spørgsmål for at prikke til det, der er usagt. Der er så meget man tager for givet, når man er inde i et fagområde og antager, at alle ved alt. For eksempel har det været anledning til, at vi har genbesøgt vores nødforsyning og strammet op på nogle ting. Den tilgang gør, at jeg lige så stille og roligt bliver klogere og mærker mig frem i forhold til, hvor det giver mening at udfordre den praksis, der er", slutter Puk Duerlund Falkenberg. ■

Puk Duerlund Falkenbergs tre gode råd til større diversitet

1. Invitation

Man skal være klar over, at folk ikke kommer af sig selv, hvis der ikke er en invitation. Man kan for eksempel arbejde med en plan for at nå ud til nyttilflyttere, hvor man som vandværk gør noget særligt for at gøre opmærksom på sig selv, eventuelt i samarbejde med andre lokale foreninger.

2. Åbenhed og tålmodighed

Når der dukker en ny op, er det vigtigt, at der er stor åbenhed og imødekommenhed. Bestyrelsen skal have et godt introduktionsprogram for nye medlemmer med en ordentlig indføring i de forskellige opgaver og tematikker. Som etableret bestyrelse skal man kunne rumme spørgsmål fra nybegyndere og tage sig tid til at svare og forklare.

3. Professionelt bestyrelsesarbejde

Et honorar kan gøre en forskel. Der er et tydeligt signal i, at hvis du tager en af de større ansvarsposter i bestyrelsen, så følger der også noget med det ansvar. Men det behøver ikke kun være økonomisk. Tillid og ansvar kan også ses som honorering, så det behøver ikke alene handle om penge. Og så er mange unge drevet af at bygge deres CV op. Det er også en motivation at få erfaringen med bestyrelsesarbejdet.

A close-up photograph of water being poured from a glass pitcher into a clear glass. The water is captured mid-pour, creating a dynamic splash and numerous bubbles within the glass. The background is a soft, out-of-focus green, suggesting an outdoor setting with foliage.

BNBO

Mølbak Landinspektører A/S tilbyder faglig rådgivning til alle vandværker.

Vi har hjulpet vandværker med bl.a.

- At gennemføre lodsejerforhandlinger omkring erstatning for forbud mod sprøjtning på BNBO'er
- At gennemføre tinglysning af servitutter omkring forbud mod sprøjtning på BNBO'er
- Bistand såfremt en sag om erstatning vedr. BNBO kommer for Taksationskommissionen

Kontakt:

Casper Thybo

Jurist, chef Areal & Rettigheder

Cto@molbak.dk
tlf: 20733883

Demokratiske virksomheder kan i samarbejde vække interessen for **aktiv deltagelse**

Det er en mærkesag for Tænketanken Demokratisk Erhverv at få flere yngre generationer til at engagere sig i demokratiske virksomheder.

Danske Vandværker er en del af vandbranchen i Danmark. Men vi skriver os også ind i et andet fællesskab, som ikke handler om det faglige indhold, men om organiseringsform. Som forbruger-ejede, demokratiske virksomheder er vandværkerne landet over styret efter andelsbevægelsens princip om ét medlem, én stemme. Det giver os en række medlemsdemokratiske kollegaer på tværs af brancher og et fællesskab med virksomheder som Coop, Arla, Forenet Kredit, Andel og mange flere.

Jens Jonathan Steen er direktør i Tænketanken Demokratisk Erhverv, som arbejder for at genantænde den erhvervsdemokratiske sag i Danmark. Ud over at sætte ind politisk og bane vejen for at sikre fair rammevilkår for demokratisk ejer-

skab, arbejder Tænketanken Demokratisk Erhverv også med at vække interessen for aktiv deltagelse i de demokratisk ejede virksomheder og organisationer blandt yngre generationer. Det sker med projektet, Demokratisk TalentLab, der over de næste tre år vil bidrage til at genopfinde andelsdemokratiet og styrke virksomhedernes samfundsnytte.

Læring begge veje

Demokratisk TalentLAB er en målrettet og omfattende indsats støttet af Tuborgfondet, Sportgoodsfonden og en række demokratiske virksomheder med et samlet budget på ca. 7 millioner kroner. Danske Vandværker har været med fra start og er som projektpartner med til at udvikle og forankre indsatsen.

"Tanken med Demokratisk TalentLAB er, at engagerede unge skal inspirere hinanden til at deltage i demokratiske virksomheder og organisationer. En del af projektet er et forløb, hvor unge kan få tilknyttet en mentor, der er medlemsvalgt i for eksempel en vandværksbestyrelse. Pointen er, at læringen kommer til at foregå begge veje, og at erfaringer og aha-oplevelser kan tages direkte med ind i bestyrelseslokalet", siger Jens Jonatan Steen og fortsætter:

"På den måde er Demokratisk TalentLAB ikke et projekt, hvor vi skal vente tre år på at se ændringer. Formålet er at skabe engagementet løbende, at turde eksperimenter i vores tilgang til medlemmerne og sikre forankring direkte i organisationerne. Jeg håber, at vi på den måde i samarbejde kan vække interessen for aktiv deltagelse". ■

Tænketanken Demokratisk Erhverv

Arbejder for at fremme erhvervsdemokrati i Danmark.

Har mere end 60 medlemsvirksomheder, som blandt andet tæller Danske Vandværker.

Se mere på:
demokratiskerhverv.dk

Alle leder:

Det gør vi for at få fat i nye kræfter

Ove Toft, formand, Bækmarksbro Vandværk

Ved seneste generalforsamling i marts sagde vi goddag til et nyt og ungt bestyrelsesmedlem på 34 år, men ellers kan det godt være lidt svært at få fat i nye folk. Vi glæder os over, at Mathias, som det nye bestyrelsesmedlem hedder, er interesseret i at finde ud af, hvad der sker på et vandværk. Og det er godt, fordi vi har en udfordring med, at de store svinebesætninger, som vi har flere af blandt forbrugerne, har et stort og meget ujævnt vandforbrug. Det betyder, at vi får uhensigtsmæssige trykstød i ledningsnettet. Mathias kan godt se problemet fra vandværkets side, og en simpel løsning med buffertanke hos svineavlerne kan afbøde problemet. Det kan Mathias være med til at sætte fokus på.

Jens Hebroe, formand, Søndervig Vandværk

For 7-8 år siden da jeg kom med i bestyrelsen, havde vi et generationsskifte. Vi gik ud og prikkede folk på skuldrene for at høre, om de ville være med. Vi kunne se, at det nok var en god ide at få engageret nogle folk, der havde viden om vand, metal, indkøb og jura. Det lykkedes, og vi har i dag et godt og stærkt hold, der går op i vandværket med liv og sjæl.

Når vi holder generalforsamlinger, kommer der ikke mange, selv om vi annoncerer i lokale medier og på vores hjemmeside. Derfor overvejer vi nu, om vi også skal informere om generalforsamlingen, når vi sender vandregningen ud i starten af året. Vi overvejer også at invitere til aftenmad. Det kan måske hjælpe på, at nogle flere af de cirka 500 forbrugere møder op.

Ligeså opfordrer vi altid forbrugere, der har kritikpunkter, til at komme til generalforsamlingen, hvor de kan give deres besyv med. Men der sker som regel ikke mere, så vi må konkludere, at vi gør vores arbejde godt nok alligevel.

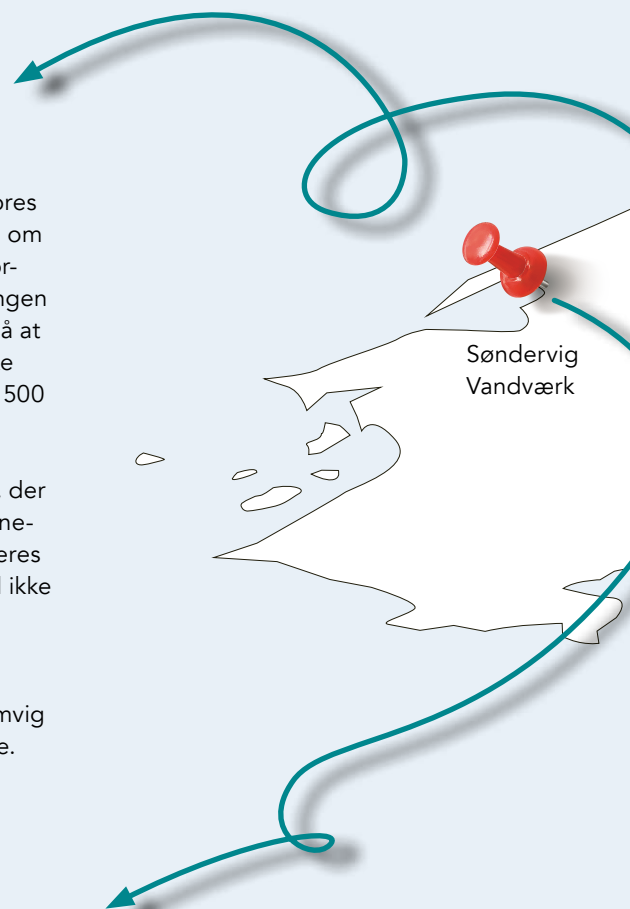
Bækmarksbro Vandværk ligger i Lemvig Kommune og har ca. 560 forbrugere.

På 5-6 år har vi været i stand til at håndtere 1.500 nye forbrugere blandt andet gennem feriecentret Lalandia, og vi har bygget et helt nyt og fremtidssikret vandværk - et stort projekt til 18 millioner kroner.

Alt det er kun lykkedes, fordi vi har en dygtig driftsleder ansat, og vi har et fantastisk samarbejde med ham om levering af 240.000 kubikmeter vand om året.

Desuden tror jeg, at en del af succesen skyldes, at vi er godt forankret i lokalområdet, og at vi kender Gud og hvermand. På den måde kan vi opfordre de rigtige kandidater - om ikke andet kan de starte med en plads på prøve som suppleant.

Når vi holder generalforsamling, kommer der typisk 80 forbrugere ud af 3.000 forbrugere. Jeg tænker, at den gode middag og rødvin er med til at tiltrække folk.

Ivar Nielsen, formand, Børglum Vandværk

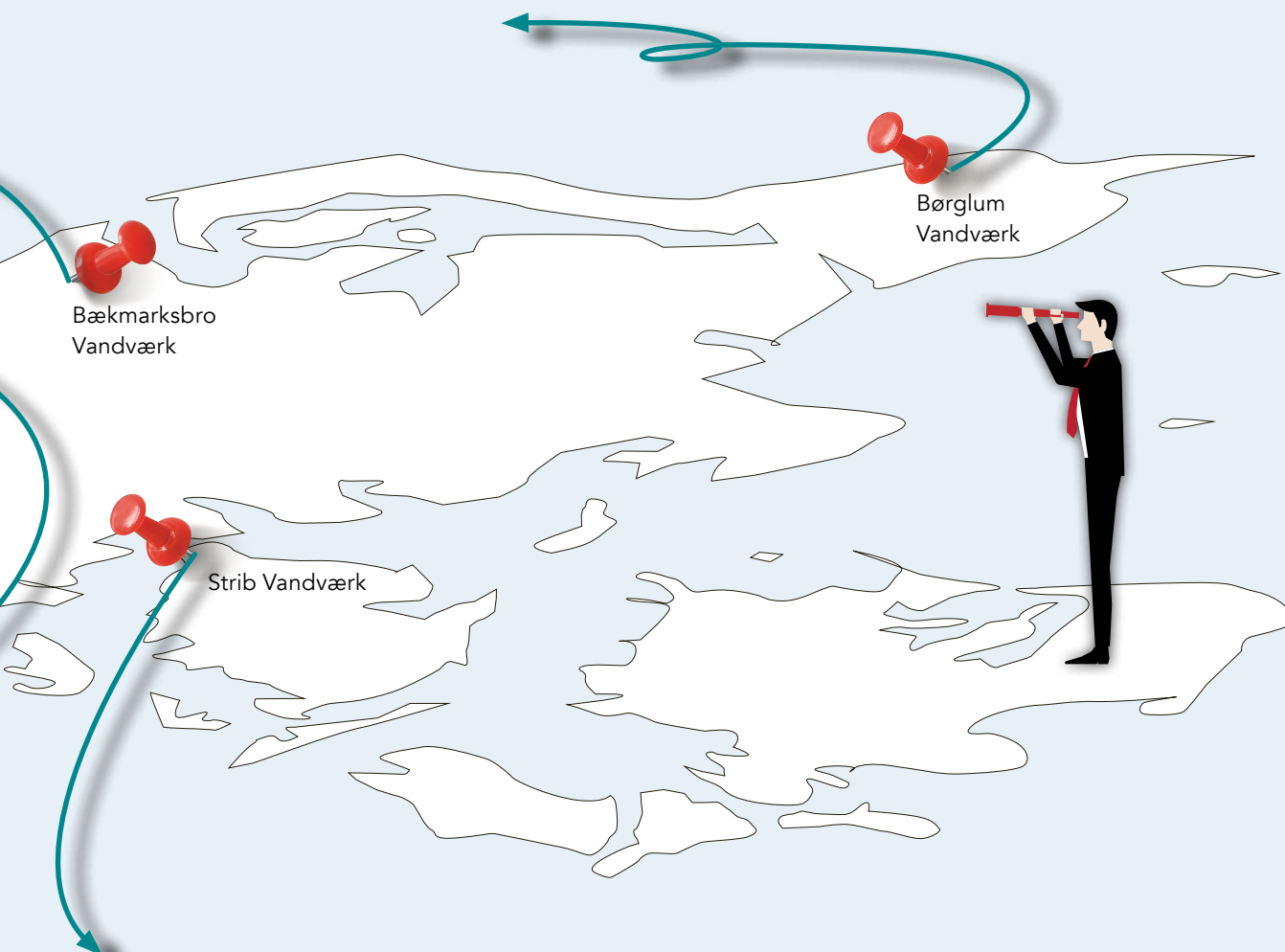
I øjeblikket har vi to yngre suppleanter, og vi håber, at de kan blive valgt som fuldgældende medlemmer til bestyrelsen på et tidspunkt. Vi holder løbende suppleanterne orienteret om, hvad der sker i bestyrelsen og på vandværket. Og det er vores plan, at suppleanterne også skal deltage, når vi holder bestyrelses-

møder. På den måde kan de blive oplært til at tage over, når os erfarne stopper.

Gennemsnitsalderen i vores bestyrelse er 60 år. Jeg kom med i 2000, og løbende er der sket udskiftninger, så vi oplever det ikke som et problem at finde nye folk, der vi give en hånd med i vandværkets bestyrelse. Det går faktisk også ret godt med generalforsamlingerne. De seneste år har vi set cirka 60 ud af

200 forbrugere. Så medlemsdemokratiet lever her hos os. Sidste år var der tre bestyrelsesmedlemmer på valg, og de blev genvalgt. Det oplever vi som tillid til vores arbejde, for forsamlingen kunne jo have valgt at skifte ud.

Børglum Vandværk ligger i Hjørring Kommune og har 215 forbrugere.

Jan Larsen, næstformand, Strib Vandværk

I bestyrelsen sørger vi for hele tiden at holde udkig efter nye kandidater til at sidde med rundt om bordet. Vi har også aftalt, at vi er ærlige om, hvornår vi erfarne ikke vil mere. På den måde kan vi nå at oplære nye bestyrelsesmedlemmer til jobbet.

Typisk foregår det sådan, at vi i bestyrelsen taler om, at han eller hun kunne være en oplagt kandidat, og ofte er det slet

ikke et problem, at få vakt nye folks interesse for vandværket.

Sidst vi skulle have udskiftet to i bestyrelsen, gjorde vi konkret det, at vi fik generalforsamlingens accept til at udvide antallet af bestyrelsesmedlemmer fra fem til syv i en periode. Det vil sige, at de nye kom ind i bestyrelsen, og i løbet af et par år kunne de stille og roligt komme ind i rollen og opgaverne, og vandværket kunne generationsskifte uden tab af viden. Nu har vi haft et generationsskifte, og antallet af bestyrelsesmedlemmer er igen nede på fem, men vi

vil genbruge metoden næste gang, vi skal skifte ud.

Samtidig gør vi det, at når bestyrelsen kun består af fem personer, deltager vores suppleanter i bestyrelsesmøderne.

Strib Vandværk ligger i Middelfart Kommune og har cirka 2.000 forbrugere.

Vand, varme og visioner:

Unge inviteres tæt på bestyrelsen i GEV

I starten af 2022 besluttede GEVs bestyrelse, at tiden var moden til at få nogle friske øjne på sit arbejde. Så det blev besluttet at starte et Young Advisory Board for at få input fra de unge – dem der faktisk skal leve med de beslutninger, bestyrelsen tager.

Det var vigtigt for os, at det ikke blev ungeinvolvering som et alibi for fornyelse. Vi ville give dem en helt reel chance for at være en del af noget, lære noget og måske endda kickstarte deres egen vej ind i bestyrelsesverdenen. Og med tanke på, at bestyrelser generelt er ved at få et skud grå hår, så var det også med en erkendelse af, at der i fremtiden bliver rift om de dygtigste i de næste generations bestyrelsesinteresserede.

Det er ikke let at stille sig ud på kanten som bestyrelse. For hvad sker der, når nogen udefra kommer med nye tanker og vinkler? Der var naturligvis flere i bestyrelsen, der udtrykte bekymring for, om det kunne give konflikter? Derfor havde bestyrelsen også en lang indledende dialog om de muligheder og trusler, de så i projektet. Til sidst stod de dog tilbage med oplevelsen af, at det her er noget, vi skal gøre.

Og hvad gjorde GEV så?

Først blev der lagt en plan med alt fra medlemskrav, rammer, mødekultur, uddannelse af de unge, rekrutteringsdesign, budget og hvilke kerneområder, bestyrelsen så de unge arbejde med. Målgruppen blev sat til 18-35 år, hvilket så fornuftigt ud på papiret, da blot 12 procent af samtlige bestyrelsesposter

i Danmark er besat af personer under 40 år. Så at være 35 år er i den kontekst meget ung.

Vi inddrog flere kompetente mennesker undervejs. Erfaringerne med Young Advisory Boards er nemlig begrænsede, og succeserne er til at overse. Men vi mente helt oprigtigt, at vi havde et relevant projekt, hvor vi kunne skabe forandring og være et eksempel for andre. Blandt andet fordi vi havde været enormt grundige i forarbejdet.

I sensommeren startede vi med at kommunikere ud om rekrutteringen af de unge. Som virksomhed var vi nervøse for, om der overhovedet ville være interesse. Det blev langt fra tilfældet. Efter blot et par opslag på sociale medier og en pressemeddelelse til de lokale og regionale medier, så var der overvældende interesse fra unge fra hele landet. Med en noget mindre indsats end forventet, lykkedes det at få over 30 ansøgere og yderligere en lang række interessetilkendegivelser og samtaler. Det var tydeligt, at vi havde tappet ind i noget relevant.

Udvælgelsesprocessen

Vi rekrutterede de unge, stort set som vi ville have gjort med andre rekrutteringer i GEV. Vi var grundige. Vi indledte med at kalde otte kandidater ind til en gruppeopgave, hvor de i hold af fire skulle arbejde med en fiktiv opgave, som de aldrig havde prøvet før. En øvelse designet til at vende tankerne på hovedet.

Men i virkeligheden var vi mest interesserede i at mærke dem, se hvordan de

interagerede med andre kandidater, hvordan de samarbejdede, og hvor ærlige de turde være.

Alle otte viste sig godt frem, og næste skridt var en personlighedstest af typen DISC. Og med testsvaret i hånden fik de så en personlig samtale nr. 2, hvor de både fik feedback på deres test, mødte to fra bestyrelsen og fik lejlighed til at fortælle mere om deres motivation og interesse.

Derefter valgte bestyrelsen at gå med de fem kandidater, som stadig er med os nu. Vi lærte, at vores grundighed og professionelle tilgang til rekrutteringen var med til at styrke deres interesse.

GEV leverer vand, varme, el og fibernet i Grindsted.

Morten, Anna, Sara, Nicklas og Sarah

Første tema, som de fik lov at arbejde med, var 'fremtidens arbejdsplads'. Her fik de ret frie rammer til at definere, hvordan de så fremtidens arbejdsplads i GEV fra deres unge stole. Og i august og september blev det præsenteret for bestyrelsen, som herefter har givet en grundig tilbagemelding til de unge.

Det var ikke en let første opgave. Og vi kan se, vi var for hurtige til at give så frie rammer og så åben en opgave. Samtidigt skal vi nemlig minde hinanden om, at det er unge mennesker, der er i gang med at skabe deres egen karriere og liv. GEVs Young Advisory Board er kun noget de gør ved siden af. Hverdagen og livet

rammer simultant med arbejdet, og påvirker både os, men især de unge. Der har både været bryllup, fire jobskifter, lidt for højt arbejdspress og meget andet, der har påvirket deres GEV-rejse indtil nu.

Men trods udfordringer undervejs i deres første tema, så har de ikke mistet gejsten. Nej, de holdt fast, og GEV og bestyrelsen er gået i gang med at se på nogle af de ideer, de kom med.

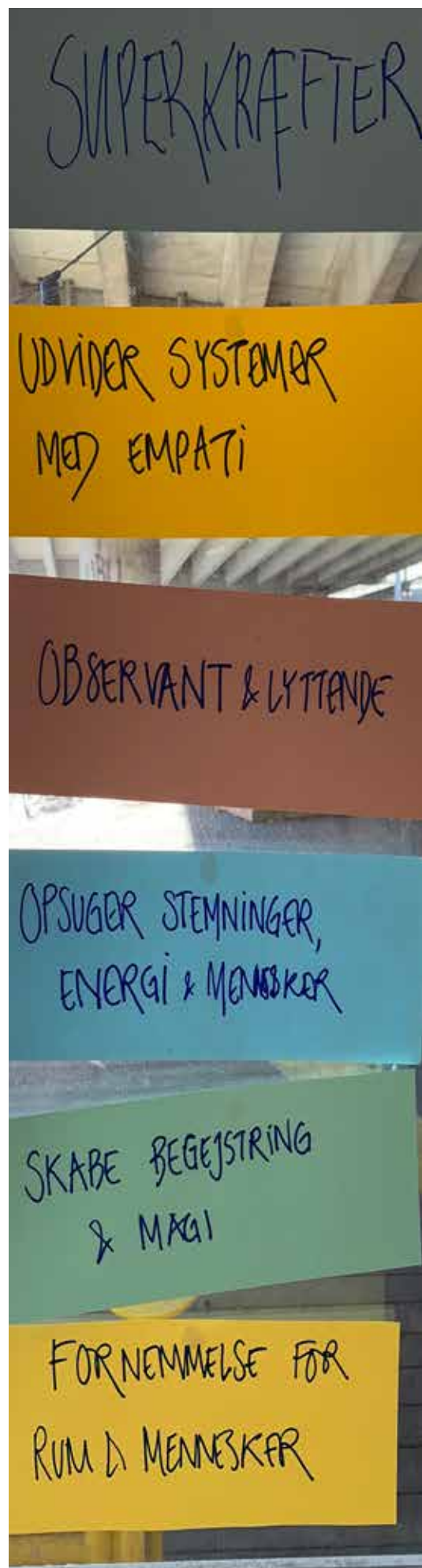
Vores tre centrale erfaringer indtil nu

1. Vær grundig i forberedelsen og onboarding af de unge samt i udformningen af deres opgaver.
2. Vær klar og præcis med krav og forventninger og vær åben for den ærlige dialog.
3. Skab mening og kontekst for de unges bidrag og sørg for at følge op på deres input.

De unge har virkelig imponeret os med deres gåpåmod. Det har mindet os om, at der skal findes plads til dem i bestyrelseslokalerne – ikke kun fordi, det er 'det nye sort', men fordi de har noget på hjerte, og de er klar til at tage fat.

Vi er spændte på at fortsætte med vores Young Advisory Board og håber, vi kan tænde en gnist af inspiration hos andre, der ønsker at følge i vores fodspor.

Grindsted El- og Varmeværk og Grindsted Vandværk fusionerede i 2020 og blev til GEV. ■

Nyhed

X Firewall for velfungerende og sikker digital infrastruktur

X Firewall giver følgende fordele:

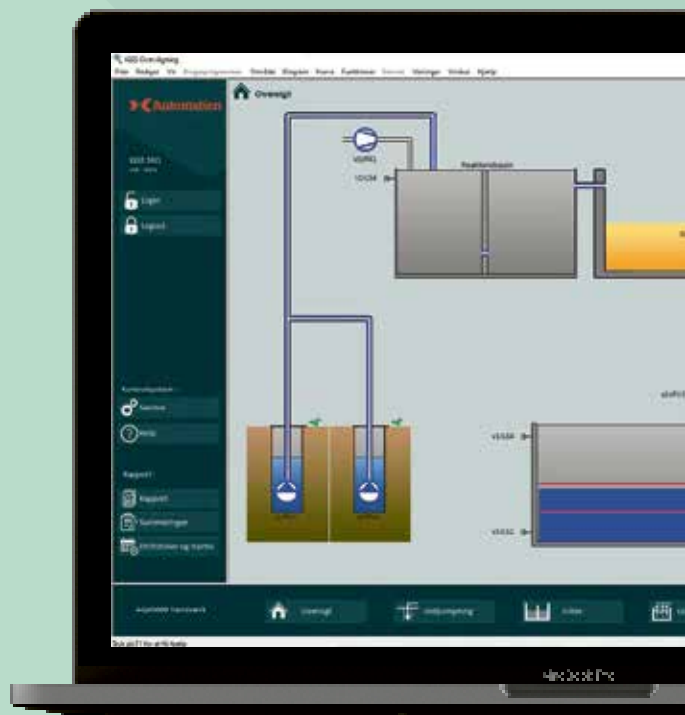
- **Applikationskontrol** - beskytter server og arbejdsstation mod malware og virus
- **Multifaktorgodkendelse** - VPN med personlig log-in og verificering via tilhørende app
- **Trusselshåndtering** - bl.a. sporing af digitale fodspor

Mulighed for at opgradere med X Firewall supportaftale, for automatisk opdatering til nyeste software.

Vi kommer gerne forbi jeres værk og laver en uforpligtigende sikkerhedsvurdering. **Kontakt tlf. 99 35 16 10.**

Kom og få en snak
på Vandmessen i
Roskilde d. 26.
januar 2024

xaut.dk

Generalforsamlingen behøver ikke være et smertensbarn

Alle bøvler med den. Den årlige generalforsamling og de ofte for få besatte siddepladser. Så måske spørger I jer selv, om I kan planlægge noget overraskende og interessant, der kan få folk til at komme. Vi har samlet fem gode råd, der kan hjælpe jer med at få mere ud af generalforsamlingen.

#1

Frivillige søger fællesskaber

For mange er fællesskaber og sociale arrangementer en stor motivationsfaktor, når de skal beslutte sig for, hvor de vil være frivillige. Det fungerer derfor også godt som trækplaster til en generalforsamling. Flere vandværker har allerede stor succes med at tiltrække forbrugerne med en invitation til fællesspisning på generalforsamlingen. Samtidig glider generalforsamlingens tørre formalia nok lidt lettere ned med udsigten til et måltid mad – og så er der en god mulighed for at lære hinanden lidt bedre at kende.

#2

Underholdning

Foredrag, paneldebat, konkurrencer eller smagning på jeres råvand. Sådanne aktiviteter kan tilføre noget ekstra til generalforsamlingen og appellerer også bredt.

Kig jer omkring. Hvad foregår der i jeres lokalområde? Inviter borgere og eksperter til at diskutere et vigtigt emne.

Forsamlingen kan også teste viden om drikkevand gennem quizzet. Endelig er det sjovt at smage råvandet, præcis som I får det ind på vandværket.

Tænk kreativt og gør generalforsamlingen relevant for jeres medlemmer. Overvej om formandens beretning behøver være en 30 minutters enetale? I beretningen kan I overveje at fokusere på udvalgte begivenheder i stedet for en slavisk gennemgang af årets gang.

#3

Tænk på tidspunktet

Hvis der er mange børnefamilier blandt forbrugerne, bør I tænke over tidspunktet, hvor generalforsamlingen finder sted. I tidsrummet 18.00-21.00 går tiden med aftensmad, lektiehjælp og godnathistorier.

Overvej om generalforsamlingen kan finde sted lørdag formiddag og planlæg nogle børnevenlige aktiviteter for eksempel hoppeborg, ansigtsmaling eller børnefilmvisning. Sørg for at lave aftale med et par 'børnepassere', så de voksne kan være med i generalforsamlingen. Og husk at fortælle om det i invitationen.

#4

Find ud af, hvem de nye frivillige er

Tag også hensyn til de yngres interesser og planlæg innovative mødeformater, som kan øge engagementet og tiltrække den yngre generation til generalforsamlingen. Det kan for eksempel

være at tilbyde onlinedeltagelse og -afstemning. Det kan også gøre det lettere for børnefamilierne at deltage, hvis generalforsamlingen finder sted en hverdagsaften.

Sørg for, at emnerne på generalforsamlingen er relevante for den yngre generation blandt andet diskussioner om teknologi, innovation eller sociale aktiviteter. I kan også invitere unge og yngre fra lokalområdet til at præsentere emner eller projekter, der er relevante for dem. Det giver dem mulighed for at føle sig mere involveret, og I får deres perspektiv på emnerne.

#5

Gå sammen med andre foreninger

Overvej om I kan holde generalforsamling sammen med andre foreninger i lokalområdet. Der er flere fordele ved det: I lærer hinanden at kende, alle lærer noget om vandværket, og det kan være medvirkende til, at nye folk vil være aktive i vandværkets bestyrelse, og så skal alle lokalrådets ildsjæle kun afsted én gang. ■

Medlemmerne sætter retningen

TryghedsGruppen har øget sit medlemsarbejde betydeligt i løbet af de sidste 10 år. Det er med til at sikre, at TryghedsGruppen arbejder med noget, som er værdifuldt for medlemmerne og som øger deres lyst til at engagere sig. Det fortæller Johannes Nilsson, underdirektør i TryghedsGruppen.

Hvad fik jer i gang med at øge fokus på medlemsarbejdet?

Engagementet i medlemsdemokratiet var for lavt. Både interessen for at stille op til vores repræsentantskab og for at stemme ved valgene var for lille. Derfor udviklede der sig i repræsentantskabet i 2014 et ønske om at styrke medlemsdemokratiet og dermed at øge tilknytningen til medlemmerne. Der var for mange medlemmer, der ikke vidste, at de var medlemmer, og hvad medlemskabet indebar. Det var uholdbart, for hvis ikke medlemmerne i en medlemsdemokratisk virksomhed ved, at de er medlemmer og har mulighed for at engagere sig, mister virksomheden en væsentlig kilde til legitimitet til sine aktiviteter.

Hvad har I gjort for at aktivere medlemmerne?

Vi har arbejdet på især tre fronter:

1: Kendskab til medlemskabet

Det har været helt centralt at øge medlemmernes kendskab til deres medlemskab. Lovgivningen har hidtil forhindret os i at kommunikere direkte med medlemmerne, og derfor har hovedaktiviteten været nationale kampagner, hvor omdrejningspunktet har været små film, der viser, hvad vi er med til at støtte i det almennyttige arbejde. I den forbin-

delse har vi fortalt om, hvordan koblingen er mellem Tryg, TryghedsGruppen og TrygFonden. Indsatsen for at øge kendskabet har betydet, at andelen af medlemmer, der ved, at de som kunde i forsikringsselskabet Tryg er medlem af TryghedsGruppen, er steget fra 42 procent i 2016 til over 70 procent i dag.

2: Værdi af medlemskabet

Et andet indsatsområde, som også har bidraget til at øge kendskabet blandt medlemmerne, har været at øge medlemmernes oplevelse af værdi af medlemskabet og fællesskabet. Dels gennem kommunikation om de mange gode formål, som TrygFonden støtter i det almennyttige arbejde. Dels gennem etablering af en medlemsbonus som en andel af medlemmernes forsikringspræmier. Siden 2015 er der udbetalt over seks milliarder kroner i bonus til medlemmerne som en meget kontant og konkret værdi af medlemskabet. Vi ved, at omkring hvert tredje medlem sætter støtten til de almennyttige formål højest i en vurdering af, hvad de finder mest værdifuldt ved deres medlemskab, mens en anden tredjedel sætter den økonomiske bonus højest.

3: Deltagelse i medlemsdemokratiet

Det tredje indsatsområde har været at gøre det nemmere og mere attraktivt at tage del i TryghedsGruppens formelle, repræsentative demokrati. Det har blandt andet handlet om både at udbrede kendskabet til, at man kan stemme til repræsentantskabsvalgene ved at gøre det så nemt at stemme som muligt for eksempel ved at kunne stemme digitalt, at reducere antallet af stillere for at kunne blive kandidat, at afholde medlemsmøder op til valgene samt at udbrede kendskabet til, hvad man kan få indflydelse på som en del af repræsentantskab og bestyrelse. Det har blandt andet resulteret i kampvalg til repræsentantskabet med langt flere kandidater end pladser, en stemmeprocent på mellem 8 og 15 procent over de sidste fem år og større repræsentativ bredde og diversitet blandt de

valgte. Ved de seneste fem valg har det for eksempel krævet mellem 600 og 900 personlige stemmer at blive valgt til vores repræsentantskab, og ved seneste valg var der en ligelig kønsfordeling blandt de valgte kandidater.

Senest har vi i forlængelse af de formelle valg til repræsentantskabet også indført medlemsafstemninger om, hvilket tryghedsskabende tema det regionale råd særligt skal have fokus på i valgperioden. Vi kan se, at denne direkte kobling af det medlemsrettede med vores almennyttige indsats faktisk giver større deltagelse end deltagelsen i det formelle valg.

Har I indkredset konsekvensen af ikke at gøre noget?

Det er og skal fortsat være medlemmerne, der sætter retningen for TryghedsGruppen. Det er medlemmerne, der skaber vores medlemsdemokratiske legitimitet og sikrer, at vi arbejder med det, som betyder noget, og som skaber værdi for dem. Vores udgangspunkt er godt, men det skal fastholdes og udvikles. Medlemmerne skal vide, hvad vi arbejder for, at de kan få indflydelse på retningen, og at de kan engagere sig på forskellig vis. Hvis ikke vi har en stærk medlemsrelation, mister vi forudsætningen for en bred opbakning til TryghedsGruppen. En bred opbakning til det vi står for, og til det vi gør.

I har nogle tanker om, at det ikke nødvendigvis er stemmeprocenten, der er det vigtigste for jer?

Vores kontinuerlige mål er at udvikle TryghedsGruppen som et velfungerende medlemsdemokrati. Med stemmeprocenten til repræsentantskabsvalgene på omkring 10 procent, skal vi for eksempel spørge os selv, hvor meget demokratisk legitimitet, der reelt ligger i stemmeprocenten, og hvordan det sunde og velfungerende medlemsdemokrati bredere kan sikres og udvikles.

Ud over valgdeltagelsen kan gennemsigthed i valghandlingerne, åbenhed, indsigt og information, tilfredshed, opbakning og uformelt engagement være kilder til et sundt demokrati. Men hvad er de vigtigste kilder? Kan de måles, hvordan påvirkes de, og hvordan spiller de sammen? Det er vigtige spørgsmål, vi arbejder for at besvare. ■

Om TryghedsGruppen

TryghedsGruppen er en medlemsdemokratisk virksomhed med 1,5 millioner medlemmer og den største aktionær i forsikringselskabet Tryg. TryghedsGruppen udbetaler i år ca. 950 mio. kr. i medlemsbonus og står bag TrygFonden, der årligt uddeler op til 680 mio. kr. til almenyttige projekter.

Samarbejde styrker landdistrikterne og den decentrale drikkevandsforsyning

Danske Vandværker er gået sammen med Landdistrikternes Fællesråd for at fremtidssikre lokale, medlemsdemokratiske vandværker i hele landet.

Danmark er et lille land, som samtidig er præget af store forskelle. Interesseorganisationen Landdistrikternes Fællesråd arbejder målrettet for et decentralt og sammenhængende Danmark.

For mens nogle forskelle er til det gode – som eksempelvis varieret natur, byliv, forskellige lokalsamfund og stedsspecifikke tilbud – så er der også forskelle, som ikke er så produktive.

Derfor er der et oplagt match mellem Danske Vandværkers medlemmers decentrale struktur og forankring i lokalmiljøer over hele landet og Landdistrikternes Fællesråds arbejde for styrke landdistrikterne.

Det handler om at stå sammen og skabe de bedste betingelser for, at vandværkerne kan levere godt drikkevand til forbrugerne både nu og i fremtiden.

”Rent drikkevand er vigtigt for vores velfærd og en livsnødvendig ressource for mennesker og samfundet. De

demokratisk ejede vandværker er ejet af de samme personer, der bruger vandet, og derfor kan man som forbruger og medejer få direkte indflydelse på sit eget vand og de rammer, der skal være med til at sikre det”, siger Susan Münster, direktør i Danske Vandværker. Det gælder for eksempel emner som lokale miljøforhold, grundvandsbeskyttelse, energikilder og økonomi.

Lang og stolt tradition

Danske Vandværkers medlemskab af Landdistrikternes Fællesråd er med til at styrke foreningens lokale ståsted, netop når det kommer til at sikre gode rammer for vores vand.

Hos Landdistrikternes Fællesråd glæder formand Steffen Damsgaard sig også over det styrkede samarbejde.

”Danske Vandværker yder en kerneopgave i det danske samfund nemlig godt drikkevand. De er med til at samle folk og skabe lokal forankring gennem en lang og stolt tradition med lokale vandværker i Landdistrikts-Danmark. Danske Vandværkers medlemmer tager ansvar for en bæredygtig forsyning, især i landdistrikterne, og foreningens formål spiller rigtig godt sammen med vores

Om Landdistrikternes Fællesråd

Landdistrikternes Fællesråd er en almenlyst, partipolitisk neutral interesseorganisation, der varetager fælles opgaver og interesser for danske landdistrikter.

Medlemmerne tæller en række landsdækkende organisationer, 55 kommuner, fire regioner, de lokale aktionsgrupper (LAG/FLAG) samt et større antal landsbyer og landdistriktsråd.

Udover funktionen som interesseorganisation fungerer Landdistrikternes Fællesråd som national sparringspartner på landdistriktsområdet for Folketinget og centraladministrationen.

Formand for Landdistrikternes Fællesråd, Steffen Damsgaard, er desuden formand for Lemvig Vand.

dagsordener om udvikling, grøn omstilling og engagement i landdistrikterne, siger Steffen Damsgaard.

Bo oven på sit drikkevand

Danske Vandværker har været medlem af Landdistrikternes Fællesråd siden juni 2023, og det fremtidige samarbejde kommer blandt andet til at fokusere på det lokale medlemsdemokratiske forbrugerejskab. Det handler her om at skabe politisk fokus på styrkerne ved en decentral drikkevandsforsyning, som sær-

ligt består af mange mindre vandværker i landdistrikterne.

”Det er vigtigt, at vi fremtidssikrer de lokale vandværker, fordi det har store fordele at ’bo ovenpå sit drikkevand’. Det betyder noget i forhold til at være så energieffektive og klimavenlige som muligt, fordi vandet ikke skal pumpes så langt, hvis det skal ud til dem, der bor lige omkring det”, fortæller Susan Münster og fortsætter:

”I vores samarbejde med Landdistrikternes Fællesråd, der som forening er gode til at sætte landdistrikterne på dagsordenen, står vi nu endnu stærkere i sagen om at styrke og udvikle den decentrale drikkevandsforsyning”, afslutter Susan Münster. ■

Vi står stærkere i fremtiden

Som en del af **ENVATEK** kan vi løse alle projekter indenfor drikkevand og være din primære kontakt i forbindelse med:

- Design og projektering
- Procesgaranti
- Styring og automatik
- Idriftsættelse
- Service og vedligeholdelse

Læs mere på
vandogteknik.dk

Demokratiske virksomheder **skaber stor værdi** - og har potentiale for endnu mere

Ny politisk aftale skal nedbryde barrierer for nye og eksisterende demokratiske virksomheder. Og Danmark har brug for, at endnu flere virksomheder er demokratiske, mener direktøren for Tænketanken Demokratisk Erhverv.

Sidste år fremlagde en ekspertarbejdsgruppe en række anbefalinger, der skal gøre det nemmere at danne eller om-danne virksomheder til en demokratisk ejerform.

I december 2023 landede der en politisk aftale, som bliver startskuddet til en række initiativer, der skal udbrede kendskab, fjerne barrierer og gøre det nemmere at etablere nye demokratiske virksomheder.

"Vi oplever et momentum for demokratiske virksomheder. Vores arbejde for at styrke demokratiske virksomheder har med den nye brede aftale båret frugt. Aftalen understøtter både forsyningsselskaber, gensidige forsikringsselskaber og iværksætterne, der gerne vil etablere på et demokratisk grundlag. Vi har holdt politikerne fast på deres løfter, og nu glæder vi os til at se aftalen komme ud at

leve i praksis", siger Jens Jonatan Steen, direktør i Tænketanken Demokratisk Erhverv.

Skræmmende lavt

Tænketanken Demokratisk Erhverv var en del af ekspertarbejdsgruppen, fortæller Jens Jonatan Steen:

"Kendskabet til demokratiske virksomheder som ejerskabsform var skræmmende lavt i erhvervsfremmesystemet, ligesom regelsættet var forældet. På trods af vores stærke historik for kooperativer og andelsselskaber i Danmark er vi i en årrække sakket markant bagud i forhold til en række europæiske lande, når det handler om at få etableret nye, demokratiske virksomheder".

Den politiske aftale indeholder flere af ekspertgruppens anbefalinger og forde-

De 22 millioner skal blandt andet gå til, at:

Styrke og sikre det demokratiske ejerskab i demokratiske virksomheder.

Afskaffe en række juridiske barrierer for drift og oprettelse af demokratiske virksomheder.

Gøre det nemmere at omdanne til demokratisk ejerskab.

Afskaffe barrierer, så store demokratiske finansielle virksomheder kan kommunikere med deres medlemmer.

ler de 22 millioner kroner, som blev afsat i april til formålet. En del af midlerne er øremærket til at udbrede kendskabet til demokratiske virksomheder. Og det er direktør i Danske Vandværker Susan Münster begejstret over:

"Det vil forhåbentlig betyde, at flere danskere får øjnene op for den demokratiske

**Se hele aftalen på Erhvervsstyrelsen hjemmeside:
em.dk > Aktuelt > Nyheder > 2023 > Dec > Ny aftale baner vejen for
flere demokratiske virksomheder**

ejerform. Og så betyder det forhåbentlig også, at flere nye demokratiske virksomheder vil skyde op, og at flere får lyst til at deltage aktivt i bestyrelsesarbejdet i demokratiske organisationer. For de forbrugerejede vandværker er kendskabsgraden blandt befolkningen afgørende for, at der også fremover vil være en interesse for at engagere sig. Det er et stort og vigtigt skridt på vejen, at der er sat midler af på finansloven til uddannelse i demokratiske ejerskab", siger Susan Münster. ■

Om demokratiske virksomheder

- En demokratisk virksomhed er ejet af kunderne, producenterne eller af medarbejderne.
- Ejerne vælger den øverste ledelse blandt medlemmerne.
- En demokratisk virksomhed arbejder efter princippet ét medlem, én stemme.
- Der er 20.336 demokratiske virksomheder i Danmark.
- Demokratiske medarbejderejede virksomheder står i dag for cirka 10 procent af den samlede danske økonomi.
- Erhvervsdemokrati er mest fremherskende inden for handel, industri, energiforsyning, bolig og finans og bidrager særligt stærkt i landdistrikterne.
- Demokratiske virksomheder er stabile, går sjældnere konkurs, har på de fleste parametre højere trivsel og bedre arbejdsmiljø og har et højt niveau af investeringer sammenlignet med øvrige virksomheder.

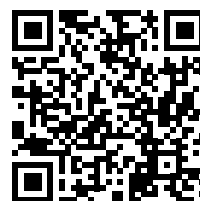
Kilde: Tænkertanken Demokratisk Erhverv

Tilmeld dig vores nyhedsbrev

Tilmeld dig vores fredagsnyhedsbrev, så får du en velkomponeret pakke med brancherelevante nyheder 42 fredage om året.

Tilmeld dig arrangementsnyhedsbrevet, så går du ikke glip af vigtige arrangementer i løbet af året.

Husk, at du altid kan framelde dig, hvis du ikke længere ønsker det.

Brug telefonens kamera til at scanne QR-koden

RENSNING OG INSPEKTION AF RENTVANDSTANKE

Rensning - sugning af slam, video-inspektion samt tilstandskontrol mens vandværket er i drift.

Afsluttende rapport, indeholdende tankens tilstand før/efter rensning samt eventuelle anbefalinger, leveres digitalt på USB-kort.

Seatek anbefaler regelmæssig rensning og inspektion, for at sikre forbrugerne og myndighedernes høje krav til vandkvalitet.

seatek
diving

Jernbanevej 2 · 8500 Grenaa
Telefon 4032 2471 · jee@seatek.dk

Se mere på:

www.seatek.dk

Ned i en østrigsk vandboring: Samarbejde om forbrugerejet vand i EU

I maj tog Danske Vandværker til Østrig for at deltage i en konference om forbrugerejede vandværker. Vi fik gode erfaringer og viden med hjem i kufferten efter at have tilbragt to dage i selskab med en håndfuld foreninger, der organiserer demokratiske vandværker i forskellige europæiske lande.

Danske Vandværker er ikke alene: Rundt om i EU arbejder andre paraplyorganisationer for at sikre de bedste forhold og udviklingsbetingelser for forbrugerejede vandværker.

I begyndelsen af maj inviterede vores østrigske søsterorganisation OÖ Wasser til en fælles konference. Ud over Danmark og Østrig samlede konferencen deltagere fra Irland, Finland og Spanien, som alle er medlemmer af ACOWAS-EU, der organiserer branche- og paraplyorganisationer for forbrugerejede vandværker på tværs af EU.

Formålet med konferencen var dels at dele status i forhold til de forskellige landes implementering af drikkevandsdirektivet, dels at udveksle erfaringer generelt – og selvfølgelig komme ud og se udvalgte østrigske drikkevandsboringer og vandværker og møde menneskene bag.

Drikkevandsdirektiv og PFAS på programmet

Implementeringen af drikkevandsdirektivet var på programmet, og her blev det tydeligt, at der er stor forskel på, hvor store konsekvenser direktivet har for de enkelte lande. Overordnet er Danmark

godt med i forhold til mange af kravene, blandt andet i forhold til overvågning og kortlægning, planer for grundvandsbeskyttelse og risikovurderinger, mens det for mange af de andre lande er en større opgave at få kravene omsat til praksis.

"I forhold til PFAS er det en stigende udfordring alle steder, men fordi vi i Danmark allerede tester for en række PFAS-stoffer ud fra relativt restriktive grænseværdier, er vi langt fremme. Strategien i nogle af de andre lande synes at være, at så længe der ikke er krav om det, så tester de ikke for det. Her har vi en markant anderledes tilgang i Danmark", siger direktør Susan Münster, direktør i Danske Vandværker.

Blandt deltagerne på konferencen var der bred enighed om, at PFAS ikke er den eneste bekymring på trods af massivt fokus på netop disse stoffer. Budskabet var, at vi skal sikre fokus på den samlede mængde og kombinationen af stoffer, der skader vores drikkevand.

Fælles udfordringer: Generationsskifte og økonomi

Udfordringerne med at sikre forbruger-

ejede drikkevandsforsyninger går i høj grad på tværs af landegrænserne. Det, der står højest på dagsordenen de fleste steder, er, hvordan man sikrer generationsskiftet i bestyrelser og den generelle rekruttering af frivillige, ligesom krav til test, håndtering og forebyggelse af forureninger fylder meget.

"I alle lande er sammensætningen af bestyrelserne relativt ens med en klar overvægt af ældre mænd. Det er også en fælles erfaring, at der ikke står en yngre generation på spring til at tage over, og at der generelt mangler viden om vandværksdrift hos yngre generationer, lige som økonomien for mange mindre vandværker er presset. Der er en fælles forståelse af, at det er de områder, vi særligt skal handle på i forhold til at sikre den forbrugerejede drikkevandsforsyning", siger Susan Münster.

Klimaforandringer fylder også

Ud over generationsskifte, forureninger og pressede budgetter fylder klimaforandringerne også på den europæiske vanddagsorden. Særligt de spanske og østrigske deltagere pegede på, hvordan klimaforandringerne med længere tørkeperioder og ekstremvejr allerede påvirker deres arbejde. Mere fordampning og flere skybrud vil betyde, at det bliver svært at bibeholde de nuværende reserver af grundvand og overfladevand.

I Østrig har de lavet fremskrivninger, der viser, at østrigerne i et worst case-scenarie for 2050 kan opleve, at drikkevandsressourcen reduceres med op til 23 procent, mens den samlede efterspørgsel på vand samtidig vil stige med mellem fem og syv procent.

Østrigsk drikkevand på programmet

Ud over de østrigske værter fra OÖ Wasser var der også besøg fra en anden østrigsk paraplyorganisation, Dachverband Salzburger Wasserversorger (DSWV). Østrigerne fortalte blandt andet om deres fokus på, at vandværksbestyrelserne er synlige i form af firma-logo på deres t-shirts, og at de aktivt inviterer lokalbefolkningen indenfor. De arbejder under sloganet 'Vores Salzburg-drikkevand - krystalklart og kostbart' og understregede, at det mange steder er et stort ansvar for de lokale bestyrelser at stå med ansvaret for vandforsyningen.

En del af konferenceprogrammet foregik ude i den østrigske vand-virkelighed. Vi var på tur for at se borer, vandværker og spildevandsanlæg, og før vi vendte hjem til Danmark, nåede Danske Vandværkers direktør også at snige sig med på østrigsk TV, der lavede et indslag om det tværgående europæiske drikkevandssamarbejde. ■

Konference i maj 2023

I maj 2023 samlede den internationale konference for demokratisk ejede vandforsyninger i Europa følgende deltagere:

- Østrig (værter): OÖ Wasser, Dachverband Salzburger Wasserversorger (DSWV) og University of Natural Resources and Life Sciences Vienna
- Irland: National Federation of Group Water Schemes
- Spanien: COXAPO
- Finland: SVOSK – Finlands Vattenförsörjningsandelslag rf
- Danmark: Danske Vandværker

Om ACOWAS-EU

ACOWAS-EU står for Alliance of Community Owned Water Services Europe. ACOWAS-EU organiserer branche- og paraplyorganisationer for forbrugerejede vandværker på tværs af EU.

Samarbejdet startede i 2018, da EU's udkast til drikkevandsdirektivet blev offentliggjort. Målet med at samle de organisationer, der repræsenterer de forbrugerejede vandværker, var at sikre, at drikkevandsdirektivet ikke rev tæppet væk under forbrugerejede vandværker på tværs af Europa.

Der er desuden forbrugerejede vandværker i Tyskland og Italien og muligvis også flere steder i EU.

Landsdækkende specialister i brøndboring og totalløsninger

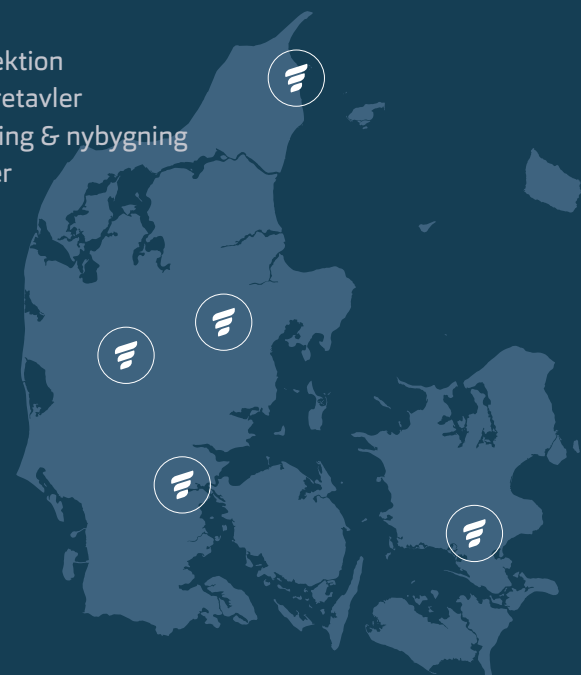
Vand Gruppen er specialister i brøndboring og totalløsninger til vandværker.
Vi sikrer rent vand året rundt igennem vores moderne udstyr og højt specialiserede medarbejdere.

- Vandværksboringer
- Sløjfning af gamle boringer
- Renovering af boringer
- Rørføringer i rustfri
- Eftersyn af pumper
- Rensning / Desinficering
- Råvandsstationer
- Hydropuls
- TV-inspektion
- SRO styretavler
- Renovering & nybygning af værker

Kontakt os

Hammel 86 96 42 61
Herning 97 12 02 22
Kolding 74 56 11 11

Frederikshavn . 98 42 33 51
Næstved 55 72 02 34

Ledernetværk: Grøn omstilling på programmet

Hvad tager ledernetværkets deltagere med hjem fra mødet?

Den grønne omstilling er på alles læber, men hvordan når vi på vandværkerne ud over rampen og får korrekt viden om energi- og materialeforbrug, livscyklusvurderinger og biodiversitet? Det var emnet for ledernetværket i november, hvor ESG og bæredygtighed var på dagsordenen.

Rambøll gæstede ledernetværket og gennemgik de nye EU-krav til store organisationer i forhold til ESG. Mindre og mellemstore vandværker er ikke omfattet af de nye krav, men i takt med, at store vandforbrugende virksomheder får mere og mere fokus på miljømæssige aspekter, kan der komme krav til vandværkerne om for eksempel at dokumentere, hvordan de arbejder for at sikre et lavt energiforbrug, minimere vandspild og udlægge 'vilde arealer' omkring vandværket.

Særligt når der bygges nyt eller omlægges ledninger og brønde, er det værd at gøre en indsats for at forholde sig til materialeforbrug og affaldshåndtering. Det er i den forbindelse, at der risikerer at være det største CO₂-aftryk i den daglige drift.

Dialog med leverandører og viden om rette produktdata er derfor helt afgørende for, at I på vandværket kan arbejde hen mod en mere bæredygtig vandforsyning.

Miljø og klima

Sociale forhold

Ledelse

ESG står for "environmental, social and governance".

Det indebærer, at man som virksomhed eller vandværk skal varetage både miljømæssige og sociale hensyn. Begrebet er også kendt som den tredobbelte bundlinje, der skal sikre, at en investering forbliver bæredygtig i fremtiden.

Henrik Harregaard Jordalen,
direktør Vandcenter Djurs

"Så var det igen tid til ledernetværksmøde og igen med et meget aktuelt emne på dagsordenen. Vi fik talt og diskuteret ESG og den grønne omstilling for branchen. Der bliver uden tvivl mere fokus på, hvordan vi driver vores forsyninger i fremtiden, og så er det godt at få inspiration til, hvordan vi skal løse opgaven".

Michael Reedtz,
vandværksbestyrer Vejgaard
Vandværk

"Vi havde mange gode diskussioner om, hvordan vandværkerne kan løfte opgaven. På Vejgaard Vandværk havde jeg på det efterfølgende bestyrelsesmøde et oplæg med om, hvad der forventes af vandværkerne i fremtiden. Der er flere af tingene fra dagen, som har givet os stof til eftertanke. Vi er i gang med arbejdet og har en vision om at gøre vores for en grøn omstilling, men vi er ikke i mål med det arbejde endnu".

Send gennem e-Boks uden brug af CPR-nummer

For at imødekomme en stor efterspørgsel fra forsyningsbranchen, tilbyder e-Boks vandværker, at I kan kommunikere med jeres forbrugere gennem e-Boks - uden at kende deres CPR-nummer.

Gennem e-Boks er I sikre på, at jeres kommunikation når frem til den rigtige modtager, og at der bliver reageret på det, I skriver.

e-Boks er Danmarks stærkeste platform for sikker kundekommunikation. Via e-Boks kan I sende varslinger om nedbrud, måleraflæsninger og regninger, der skal betales m.m. I sparer udgifter til administration, print, papir og porto, hvilket også gavner klimaet.

Tag kontakt til jeres softwarepartner for at få mere information om, hvordan I kommer i gang med at sende via e-Boks. Vi samarbejder lige nu med følgende softwareleverandører og der kommer løbende flere til:

Brunata

Har I brug for mere information, så kig på e-Boks.com eller kontakt e-Boks direkte på salg@e-boks.dk.

Miljøminister: **Skrappere nitratkrav** kommer muligvis i foråret

Der skal mere viden på bordet, hvis grænseværdien for nitrat i drikkevand skal sænkes fra de nuværende 50 milligram nitrat per liter. Det meldte miljøminister Magnus Heunicke ud i december på et samråd i Miljø- og Fødevarerudvalget.

"Hvis der skal være tale om en national skærpelse, så skal vi have et fagligt grundlag at stå på", sagde Magnus Heunicke på det åbne samråd.

Det er op til de sundhedsmæssige og miljømæssige myndigheder at udfærdige

grundlaget for en ny vurdering. Derfor skal evalueringen af kravværdien for nitrat i drikkevand fra 2019 opdateres, før der bliver taget stilling til, om grænseværdien skal sænkes. Forventningen er, at Miljøstyrelsen vil have evalueringen klar i løbet af foråret af 2024.

"Vi kan ikke leve med, at store mængder kvælstof truer vores vandressource, sundhed og miljø", siger Susan Münster, direktør i Danske Vandværker og fortsætter: "Vi afventer sundhedsmyndighedernes udmelding i foråret".

Baggrund

Københavns Universitet, Aarhus Universitet og De Nationale Geologiske Undersøgelser for Danmark og Grønland (GEUS) udgav i starten af november et nyt studie, som viser, at der er en stor samfundsøkonomisk gevinst og færre tilfælde af tarmkræft forbundet med at sænke nitratinholdet markant.

Du kan læse mere på danskevv.dk > Nyheder > Nyt studie: Stor gevinst ved mindre nitrat i drikkevand ■

RÅDGIVNING | REVISION | SKAT

"Vores rådgivning til vandforsyninger er altid målrettet og skræddersyet til det enkelte vandværk. Der er stor forskel på udfordringerne for det store og det lille vandværk. Derfor har vi bevidst fravalgt standardløsninger i vores rådgivning. Vi lytter til driftsleder og bestyrelse, inden vi kommer med vores bidrag til opgaveløsningen."

Frank Nørgaard, Partner, Statsautoriseret revisor

Mere brancheindsigt fra revisor og rådgiver

AALBORG | HADSUND | RANDERS | VIBORG
HADSTEN | AARHUS | KØBENHAVN

Redmark
MÆRKBAR FORSKEL

Når vand kommer på museum

Vand er ikke for "fastholdere". I flydende form må vi tage kopper og kander i brug, når vi bærer det fra vandhane til bordet. Vil vi beskrive det, må forholde os til de andre former H₂O kan indtage - fast form eller gas – eller med andre ord: Is og damp.

Vand findes overalt. 80 procent af kroppen er vand, trefjerdedele af kloden er vand, og i jordens indre kappe er der mere vand i form af krystaller, end der er vand i verdenshavene.

I Danmark skal vi ikke bekymre os om at have drikkevand nok, vores vandreservoirer vil være fyldte i mange generationer fremover. Men adgangen til drikkevand er truet andre steder på kloden, og mange må gå langt for at få vand til dagligdagen. Vand er forudsætningen for liv for mennesker og dyr.

Vand er ikke bare vand. Vand er kræfter. Tænk bare på bølger, strømme eller stormflod. Vand er også socialt liv. Vand er en ressource, der binder os sammen

og i andre sammenhænge adskiller os. Der er for eksempel 2,2 mia. mennesker i verden, som ikke har adgang til rent og sikkert drikkevand.

I Polen er vand kommet på museum

Kan man fange vandet ind og komme det på museum? Det har man gjort på Hydropolis - et vandmuseum i Wrocław i Polen. Og det er lykket med bravur.

Museumsbygningen er byens gamle vandværk, og museet ligger i det tidligere underjordiske vandreservoir fra 1890.

Kom tørskoet ind på museet

Fronten på Hydropolis består af en vandprinter. Det vil sige et næsten 47 meter langt vandgardin, hvis mønster skifter, mens vandet falder i fine stråler. Gardinet åbner sig, så du kan komme tørskoet ind igennem hoveddøren til vestibulen, hvor der står en cylinder med en strømhvirvel i bevægelse. Den fanger blikket hos både børn og voksne og giver lyst til mere.

På Hydropolis kan man se, lytte, røre og læse – på engelsk – og opleve og involvere sig gennem syv temaer med hvert sit store og særegne areal.

Vandforsyning og planeten

Et af temaerne er selvfølgelig viet til vandværket og vandforsyningen i Wrocław. Illustrationen er på indersiden

Hydropolis, Na Grobli 17, 50-421
Wrocław, Polen, www.hydropolis.pl

Det er en god ide at bestille billet på forhånd og at sætte mindst to timer af til besøget. Er der små børn med, så kan de glæde sig til den særlige zone for børn, hvor der er rig muligheder for leg.

af en rund tunnel, så man skal bevæge sig for at forstå den kompleksitet, der er forbundet med at distribuere rent vand til byens knapt 675.000 borgere.

Et andet tema er planeten, hvor man i en rund sal med en rund bæk ser en animation af den allerfjerneste fortids dannelse af vand på et 360 graders lærred. En jordklode på to meter i diameter hænger midt i rummet og viser tidevandsbølgen, som er en stor fælles oceanisk bølgebevægelse. Det er ikke bare betagende, men bevægende at opholde sig i dette rum. Et rum for stille eftertænksomhed på den installerede bæk.

Det dybe hav

Det gyselige og uhyggelige går man ikke glip af på Hydropolis. Et af temaerne handler om skabningerne i det dybeste hav. Der hvor, der aldrig kommer lys.

Skabningerne er genskabt og fremvist i en boble-montre, som går ud fra væggen, så man kan se det udstillede dyr fra alle sider. I overgangen til salen med livet i oceanerne hænger en stor model af en hval ned fra loftet, så du med din egen krop til sammenligning kan få en fornemmelse af dyrets størrelse.

Der er selvfølgelig også et tema om, hvordan mennesket igennem tiderne har mestret vandet, så det kunne blive til en ressource for den enkelte, for produktion og for fællesskab. Der vises pumper, vandmøller, vandure, turbiner og deslige. At tæmme vand er en del af den civiliserende proces.

Et vigtigt tema handler om mennesket og den spirituelle verden. Ikke blot er vand en forudsætning for liv. Vand har også betydning i den åndelige verden, og i et rum fortælles der om de fem store religioners forståelse af vand.

Vand er mere end en ressource eller middel til et socialt liv og fællesskaber. Vand er magisk! Livet i og med vand er fascinerende. Et besøg på Hydropolis giver mange perspektiver på det vand, vi i Danmark betragter som en selvfølge, når vi vasker hænder eller hælder vand på kartoflerne. ■

FN's Verdensmål nr. 6 handler om vand: Universel adgang til vand og sanitet for alle, og at det forvaltes bæredygtigt.

Et flagskib i UNESCOs Intergovernmental Hydrological Programme er GNWM. Det vil sige 'Det globale netværk af Vandmuseer'. Netværket blev formaliseret i 2018 og består i dag af 56 museer, der har ca. 20 millioner gæster om året.

Mød op til general- forsamling i din region **Din mening tæller**

Snart er det tid for generalforsamlingen i din region – sæt derfor et stort

X i kalenderen.

Du tænker måske, at generalforsamlingen kun er for vandværkets formand, men der tager du helt fejl. Du synes måske ikke, du har så meget at bidrage med, fordi du er ny. Intet kunne være mere forkert. Kom og vær med til generalforsamlingen i din region.

Din mening tæller, uanset om du er ny i bestyrelsen eller har været med i mange år. Alle er velkomne og kan bidrage med noget.

Derfor skal du komme og dele dine synspunkter om de udfordringer og muligheder, vi står med. Det er i dialogen mellem dig som bestyrelsesmedlem i et vandværk og medlemmerne i regionens bestyrelse, at der opstår dynamik og fremdrift. Hvis du mener, at tingene bør

gøres anderledes, eller der skal være fokus på bestemte emner, så er det på generalforsamlingen, du får indflydelse.

En ekstra gevinst er, at det er her, du møder alle de andre vandfolk fra din region. ■

Der er også valg til Teknisk Forum

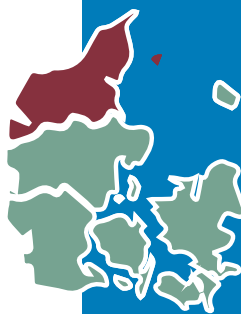
På generalforsamlingen vælges også regionens repræsentanter til Teknisk Forum. Læs mere i Teknisk Forums kommissorie om, hvordan man stiller op til valg.

Teknisk Forum: danskevv.dk > Om os > Organisation > Teknisk Forum

Hold øje med mailboksen – vi sender indkaldelse til generalforsamlingen elektronisk til vandværkets primære mailadresse.

I indkaldelsen finder du blandt andet dagsorden og andre informationer.

Nord:* 6. april

Øst: 17. april

Midt: 23. april

Fyn: 24. april

Syd: 5. juni

* Ifølge Region Nords vedtægter §6, stk. 5:

Indkaldelse til generalforsamling, såvel ordinær som ekstraordinær, sker med mindst en måneds varsel ved meddelelse i Danske Vandværkers blad, Vandposten, eller særskilt indkaldelse til hvert enkelt medlemsvandværk og med angivelse af dagsorden.

Region Nord

– dagsorden for generalforsamling

Lørdag 6. april 2024

på Comwell Rebild Bakker

Rebildvej 36, 9520 Skørping

- Teknisk Forum herunder valg af medlem samt suppleant
- Valg af stemmetæller
- Valg af dirigent
- Bestyrelsens beretning
- Indkomne forslag
- Regionens årsrapport for 2023 til godkendelse
- Regionens forslag til budget for 2025 til godkendelse
- Valg til bestyrelsen
- Valg af suppleanter til bestyrelsen
- Valg af revisor og suppleant
- Eventuelt.

Forslag, der ønskes behandlet på generalforsamlingen, skal være bestyrelsen i hænde senest 15. marts 2024.

Under generalforsamlingen er Region Nord vært ved øl, vand og kaffe.

I lighed med andre år afholder Region Nord aftenarrangement. Nærmere info om program og tilmelding følger.

Det koster ikke noget at deltage i generalforsamlingen, men af hensyn til borddækning og kaffe, øl og vand bedes du tilmelde dig på Danske Vandværkers

hjemmeside: danskevv.dk > Arrangementer

På repræsentantskabets møde i november 2023 var der både højt humør, god debat og udveksling af synspunkter. På mødet blev næste års budget, kontingent, strategiske indsatser og en tilføjelse til repræsentantskabets forretningsorden godkendt.

Orientering fra repræsentantskabet

Foreningens repræsentantskab har afholdt det halvårslige ordinære møde
19. november 2023.

Inden selve mødet bød programmet på et indlæg under overskriften 'Sådan håndterer du medierne'. Det kan være en overvældende oplevelse at blive kontaktet af en journalist, men undervejs i indlægget blev repræsentantskabet blandt andet klædt på til, hvordan man griber den første kontakt med en journalist an, hvornår man udtaler sig til baggrund og til citat, og hvordan man får formuleret et klart budskab. Der blev også plads til erfaringsudveksling og en øvelse i at stå foran et kamera.

Der blev også drøftet dilemmaet mellem at være lokal vandværksbestyrelse samtidig med at være valgt ind i foreningens repræsentantskab. Disse to roller kan ikke adskilles, og det er derfor som valgt vigtigt at være tro mod den foreningspolitiske linje.

Inspiration til lokal dialog i regionerne

Repræsentantskabet har fokus på, hvordan de kan give sparring til deres vandværkskolleger rundt om i landet. Derfor har en inspirationsgruppe med en repræsentant fra hver af regionerne sammen med sekretariatet lagt hovederne i blød om ideer til den lokale dialog. Konkret var der erfaringsudveksling om brug

af 'Kodeks for Godt Bestyrelsesarbejde', hvor Bent Lollesgaard fra Region Fyn delte erfaringer fra sit eget vandværk, Brobyværk Andelsvandværk.

Der var også en gennemgang af en standardpræsentation om samarbejde og sammenlægning, så regionsrepræsentanterne

Bent Lollesgaard, formand for Region Fyn, prøvede på egen krop at blive interviewet direkte på kamera, hvor budskabet skulle være kort og klart.

kan erfaringsudveksle og inspirere de vandværksbestyrelser, der går med overvejelser om fremtiden.

Budget og kontingent 2024

Repræsentantskabet godkendte budget og kontingent for 2024. Det er i budgettet antaget, at der ikke vil ske de store påvirkninger på indtægter og udgifter i 2024, og der er dermed taget udgangspunkt i et normalår.

Se hvad du får for dit kontingent på danskevv.dk > Dit medlemskab > Kontante fordele

Tilføjelse til forretningsorden

I lighed med det omgivende samfund har det i løbet af året været diskuteret, hvordan foreningen bedst kan arbejde for at undgå krænkende handlinger. Derfor er der indarbejdet tekst i såvel landsbestyrelsens som repræsentantskabets forretningsordener, som beskriver former for krænkende handlinger, og hvor man går hen, hvis man oplever situationer i enten repræsentantskab eller landsbestyrelse.

Strategiske indsatser 2024

Repræsentantskabet fik fremlagt en midtvejsstatus på foreningens strategi 'Fællesskab om drikkevandet' og godkendte de strategiske indsatser for 2024. Indsatserne skal i sidste ende bringe foreningen tættere på målet om at indfri de overordnede strategiske mål i foreningens strategi. Samtidig udgør de strategiske indsatser rammerne for sekretariatets arbejde det næste år.

Find de strategiske indsatser på danskevv.dk

> Om os > Strategi, mission og vision ■

Der var gang i mobiltelefonerne, da repræsentantskabet øvede sig i at blive interviewet. Emnet var en foreningssituation. Her bliver Christian Greve Hansen (Region Syd) interviewet af Lars Pihl Fly (Region Fyn).

Godkendt til drikkevand

GODKENDT TIL DRIKKEVAND

Ny bekendtgørelse sikrer vores drikkevand

Hos JCH finder du en af de sikreste afspærringsventiler der findes. Vores produkter er af den kendte høje kvalitet og VA-godkendte.

Kontakt os og hør mere om den nye bekendtgørelse vedr. byggevarer i kontakt med drikkevand.

JCH

ISO 9001:2008

En løsning der holder vand

JCH A/S · TLF. 75 85 84 08 · JCHANSEN.DK

FR. DAHLGAARD AS

VANDVÆRKSINDUSTRI

- Rådgivning
- Projektering
- Tilstandsrapport
- Totalentreprise
- Fagentreprise
- Nybygning
- Renovering
- Service og vedligehold
- Rengøring af rentvandstanke
- Udlejning af UV anlæg
- Certificerede rustfrie svejsere
- Certificerede PE svejsere
- Eget maskinværksted

TLF: 5943 0230
post@dahlgaard.dk
www.dahlgaard.dk

GRUNDVAND TIL DRIKKEVAND

Kom på fagmesse i Roskilde 2024

Vandbranchen er i rivende udvikling. Med stadig flere krav til både vores drikkevand og til jer som vandværk og som bestyrelse er det en god ide at have en plan for fremtiden. Måske står I overfor en renovering af vandværket, udskiftning af pumper, vandmålere eller vandledninger.

Vi håber at se jer på fagmessen 26. januar 2024, hvor I kan få masser af inspiration til, hvordan I bliver rustet til at gå fremtiden i møde.

Messer 2024 Sæt X i kalenderen

Roskilde: 26. januar
Aars: 22. marts
Fredericia: 4. oktober

Program

- Kl. 9.00-9.20** Bliv klogere på EU's nye sikkerhedsdirektiv (NIS2) - **Frontmtec**
- Kl. 9.25-9.45** Hvilken målerløsning skaber mest værdi for vandværket? - **Kamstrup**
- Kl. 9.50-10.10** Vejen til et nyt og driftssikkert vandværk - **Krüger**
- Kl. 10.15-10.35** Smartere målere og et smartere vandværk, som er billigere i drift - **Brødrene Dahl**
- Kl. 10.40-11.00** Kalkbeskyttelse - det naturlige valg - **Watercryst Vandteknik**
- Kl. 11.05-11.25** Hvad har vi lært af de første år med blødgøring i Danmark? - **NIRAS**
- Kl. 11.30-11.50** Beskyt vandet – helt enkelt - **DKTV Sikring**
- Kl. 13.00-13.20** AMTech til både små og store vandværker, forsyninger, private og industri - **AMTech Aqua Miljø**
- Kl. 13.25-13.45** Samarbejde giver en robust vandforsyning - **Tina Vad Chawes, Vandforsyningschef, Furesø Vandforsyning**
- Kl. 13.50-14.20** Pres på drikkevand som ressource - **Henrik Andersen, Guldborgsund Kommune**
- Kl. 14.25-14.45** Et kig i krystalkuglen - hvad byder fremtiden os? - **Jan Andersen, landsformand, Danske Vandværker og Susan Münster, direktør, Danske Vandværker**
- Kl. 14.45** Konkurrence – trækning af vinderne
- Kl. 15.00** Messen lukker

Kombiner jeres besøg på messen med et kursus

Samarbejde kommer i mange former. Det kan være et administrativt eller driftsteknisk samarbejde eller måske samarbejde om fælles indvinding eller en aftale om nødforsyning. Med den rivende udvikling i vandbranchen og flere krav til både drikkevandet og jer som vandværk kan samarbejde med nabovandværket være en mulig løsning for at dele udgifterne og styrke jeres drift.

På kurset bliver I klogere på de mange muligheder, der er for at samarbejde indenfor vandforsyning. Arbejd med jeres egne udfordringer, få gode råd til at tage drøftelsen om fremtiden i bestyrelsen og bliv inspireret og del erfaringer med andre vandværker.

Læs mere om kurset på danskevv.dk > Arrangementer

Tilmelding

danskevv.dk >
Arrangementer

Dato:
Fredag 26. januar 2024
kl. 09.00 - 11.30

Sted:
Roskilde Kongres- & Idrætscenter
Møllehusvej 15
4000 Roskilde

Kursusåret 2024 er begyndt

Et nyt år er begyndt, og vi har allerede planlagt flere spændende kurser i de første måneder af 2024. Det er derfor en god anledning til allerede nu at planlægge, hvilke kurser du og dine kolleger på vandværket bør deltage i det næste halve år. Klik dig ind på vores hjemmeside og se, hvad vi tilbyder af både webinarer og fysiske kurser.

Vi glæder os til at se dig.

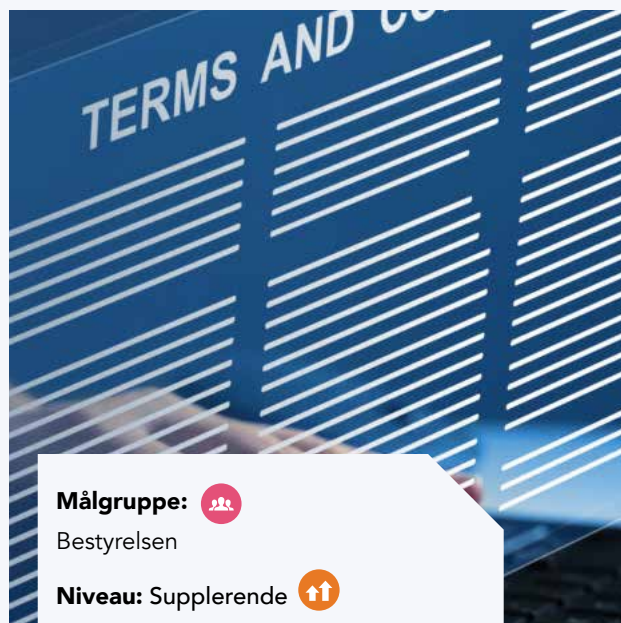
Få viden, netværk og inspiration

danskevv.dk > Arrangementer

Webinar

Nyhed

BetterBoard – et værktøj til bestyrelsen

Målgruppe:

Bestyrelsen

Niveau: Supplerende

Deltag i webinarret og få en grundig introduktion til, hvordan en bestyrelsesportal kan hjælpe dig og din bestyrelse i bestyrelsesarbejdet, og hvorfor du aldrig mere skal lede efter referater eller andre af vandværkets gemte dokumenter. Med BetterBoard har I det hele samlet ét sted.

På webinarret bliver funktionerne i bestyrelsesportalen gennemgået med hovedvægt på de punkter, hvor bestyrelse og administration sparer mest tid. Der bliver rig mulighed for at stille spørgsmål både undervejs og efterfølgende.

Undervisere: Thomas Schlüter, BetterBoard, Sales Executive og Lars Horshauge, BetterBoard, Sales Executive

Webinaret finder sted

1. februar 2024 kl. 17.30-18.15

Webinar

Nyhed

Den gode dirigent – rolle og ansvar

Målgruppe:

Bestyrelsen

Niveau: Anbefalet

Hvad kendetegner en god dirigent? Hvad er dirigentens forpligtelser og ansvar til en generalforsamling? Hvordan tackler en god dirigent en generalforsamling, hvor bølgerne går højt? Og er der nogle værktøjer, der kan være gode at kende til som dirigent?

En dygtig dirigent kan gøre forskellen på en god og en dårlig generalforsamling. Deltag i webinarret og bliv introduceret til dirigentens rolle, forpligtelser og ansvar på vandværkets generalforsamling. Du får også konkrete værktøjer, du kan tage med hjem og bruge i forberedelsen til jeres næste generalforsamling.

Undervisere:

Steen Jørgensen, studielektor, Aarhus Universitet og Karin Rye Riddermann, organisationskonsulent og foreningsekspert, Dit Sekretariat

Webinaret finder sted 7. februar 2024

kl. 16.30-18.00

Webinar

Vidste du...

at du kan købe optagelser af udvalgte webinarer?

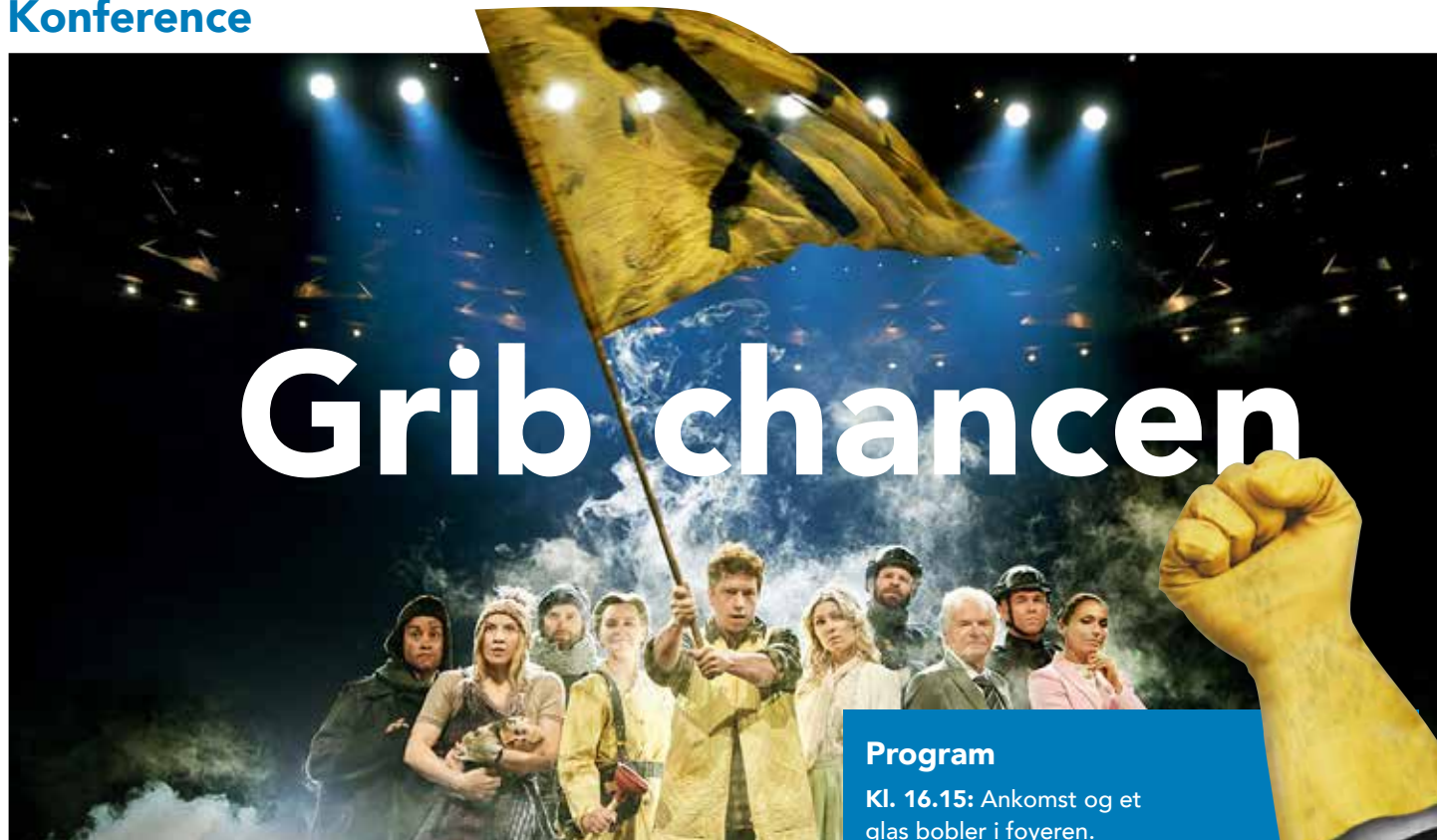

Nu kan du blive klædt på til arbejdet i dit lokale vandværk, når det passer dig.

Køb webinarer med grundlæggende viden om arbejdet i vandværket. Du kan vælge mellem flere forskellige webinarer.

Der er noget til dig, der er ny i bestyrelsen, og til dig med flere års erfaring. Når du køber et webinar, kan du se det, når det passer dig – og du skal ikke vente på, at det eventuelt bliver udbudt igen.

Se udvalget af webinarer, og hvordan du køber dig adgang på vores hjemmeside under Arrangementer.

Grib chancen

Tag din kone, mand, naboen, kollegaen og dine venner med til fyraftenskonference om demokratisk ejerskab til drikkevandet.

Danske Vandværkers konference kickstarter debatten om demokratisk ejerskab og samler alle vandinteresserede til en eftermiddag og aften med faglige og underholdende indslag.

Vi debatterer, om det betyder noget, hvem der ejer drikkevandet. Og hvordan vi forholder os til, at grundvandet er under pres.

Aftenen slutter med, at vi ser den dystopiske og satiriske musicalkomedie, Urinetown: The Musical. I de inspirerende rammer på Østre Gasværk Teater sætter vi demokratisk ejerskab og drikkevandets fremtid til debat i en anderledes ramme, der kombinerer faglig diskussion med kultur, musik og satire.

Om Urinetown: The Musical

I Urinetown: The Musical er der skabt en dystopisk fremtid, hvor vandressourcen er knap. Her har det fiktive selskab 'Urine Good Company' monopol på toiletadgang, hvilket betyder, at adgangen til toiletter kræver betaling, hvilket er et resultat af strenge love om, hvordan det er tilladt at bruge vandet.

Selv om Urinetown er en musicalkomedie, der er bygget på satire, så er forestillingen også en kommentar til alvorlige emner som vandforvaltning, social ulighed og magt.

Program

Kl. 16.15: Ankomst og et glas bobler i foyeren.

Kl. 16.45: Velkomst.

Kl. 16.50: Komiker Brian Lykke indtager scenen med et kritisk og humoristisk blik på vandværker. Afsættet er Brian Lykkes egne erfaringer som tidligere bestyrelsesformand i et forbrugerejet vandværk.

Kl. 17.20: Paneldebat om demokratisk ejerskab til drikkevandet modereret af Erkan Özden.

Kl. 18.15: Let aftensmad i foyeren.

Kl. 19.30: Vi ser Urinetown: The Musical.

22.00: Tak for i aften.

Tirsdag 9. april 2024

kl. 16.15-22.00

Pris: 600 kroner

Du får: Fyraftenskonference inkl. Urinetown: The Musical samt forplejning: Velkomstbobler og let aftensmad (drikkevarer til maden er for egen regning).

Du kan købe billetter her:
urinetown.dk/#redeemcampaign/vand

Adresse: Østre Gasværk Teater, Morten Grunwalds Plads 1, 2100 København.

Konferencen afholdes på Østre Gasværk Teater som del af et samarbejde mellem Danske Vandværker og Østre Gasværk.

Nyt om navne

Camilla Kjær Henningsen
Rådgiver

Ny medarbejder

1. april starter Camilla Kjær Henningsen som ny rådgiver i Danske Vandværker - hun vil primært sidde på vores kontor i Vandhuset i Skanderborg.

Camilla er uddannet jurist og har de seneste 8 år været leder af VSK Amba. Camilla er en 'gammel' kending af Danske Vandværker, og hun deltager aktivt på flere af vores aktiviteter, kurser og netværk.

Camilla bor med mand og to børn i Storvorde. Hun bruger en del af sin fritid på at være aktiv i sin lokale håndboldklub HK 89.

Gitte Nielsen
Rådgiver

Fratræder

Gitte Nielsen har valgt at søge helt nye veje og er stoppet i sekretariatet.

Vi siger stort tak til Gitte, der i et par år har været en af drivkræfterne i foreningens BNBO-rådgivning.

Fra 1. december vil Gitte Nielsen lægge sine kræfter i Energistyrelsens afdeling for Affald og Varme, hvor hun blandt andet kommer til at arbejde med klima og udfasning af fossile brændstoffer.

Vi ønsker Gitte god vind i det nye job.

Robert Jensen
Rådgiver

Seniorordning

Robert Jensen skifter fra 1. februar 2024 til en seniorordning.

Det betyder, at han som udgangspunkt arbejder i sekretariatet tre dage om ugen - mandag, onsdag og torsdag.

Velkommen til Danske Vandværker

Nye Vandværker
Hvorslev Vandværk

Nye virksomheder
Lonico A/S
Brimer AB

Vandposten udgives af

Danske Vandværker
Solrød Center 20C, 1.
2680 Solrød Strand
info@danskev.dk
tlf. 56 14 42 42
www.danskev.dk

Artikler kan citeres med kildeangivelse.

Vandpostens formål

Vandposten er et medlemsmagasin, der skriver om faglige og tekniske emner med det formål at sætte fokus på erfaringer, ny viden og praksis rundt om og indenfor drikkevandssektoren.

Redaktionen afsluttet

11.12.2023.

Ansvarshavende redaktør
Susan Münster.

Redaktion
Mette Kingod (redaktør)
Christian Flyvbjerg
Thea Storm Pedersen.

Layout
Irene Blak.

Tryk
Sangill Grafisk. Trykt på
Circleoffset White 115 gram med
miljøvenlige vegetabiliske farver.

Distribueret oplag pr. udgivelse:
6.421 eksemplarer.

Medlem af Danske Medier.

Senest oplagskontrol: Perioden 1.
juli 2021 - 30. juni 2022.

**Adresseændring
og abonnement**
Tlf. 56 14 42 42
info@danskev.dk eller på Min
side.

Årsabonnement

340 kroner (5 udgivelser pr. år).

Opsigelse 1 måneds varsel til
årsskiftet.

Annoncer

DG Media
Bente Hein Andersen
Tlf. 50 76 14 48
mail: Bente.Hein@aller.com

DANSKE MEDIERS
OPLAGSKONTROL

Leverandøroversigt

Administrative it-systemer

IT34

AutoLER™ - Automatisk LER-besvarelse
LERGIS™ - Kortløsning til graveforespørgsler
VA-banken® - Ledningshåndteringssystem
SmartSurvey™ - App til 3D-dokumentation
PointView® - Webaseret datahåndtering
www.it34.com

Microwa

Microwa

Sverigesvej 1, 8450 Hammel,
Tlf. 70 25 99 22,
microwa@microwa.dk

RAMBOLL

Rambøll Danmark A/S

Projektchef Jan Nielsen,
Tlf. 51 61 59 12
jnn@ramboll.dk

SOFTVÆRKET

Softværket

Merkurvej 7, 6000 Kolding
Info@softvaerket.dk
Tlf.: 7632 1250
www.softvaerket.dk

Affugtere

Fugtkontrol ApS

Teknikvej 2C, 4200 Slagelse
Tlf.: 5885 1008
www.fugtkontrol.dk
info@fugtkontrol.dk

Analyseværktøjer

Brunata

Brunata A/S

Vesterlundvej 14
2730 Herlev
Tlf.: 77 77 70 00
kundeservice@brunata.dk
www.brunata.dk

bürkert
FLUID CONTROL SYSTEMS

Bürkert Danmark

Hørkær 24, 2730 Herlev
Tlf. 44 50 75 00
info.dk@burkert.com, www.burkert.dk

DIEHL
Metering

Glentevej 1, 6705 Esbjerg Ø
Tlf. 76 13 43 00
info-dmdk@diehl.com
www.diehl.com/metering

Endress+Hauser
People for Process Automation

Endress+Hauser A/S
Poppelgårdvej 10-12, 2860 Søborg
Tlf.: 70 131 132
Mail: info.dk.sc@endress.com
www.dk.endress.com

kamstrup

Kamstrup A/S
Industrivej 28, Stilling
DK-8660 Skanderborg
T: +45 89 93 10 00
info@kamstrup.com
kamstrup.com

Brøndboring

 A. HØJFELDT
En del af Vand Gruppen A/S

A. Højfeldt A/S
Mads Eg Damsgaards Vej 52,
7400 Herning, tlf 97 12 02 22
info@a-hoejfeldt.dk,
www.a-hoejfeldt.dk

**HASBO DRILLING &
WATER ENGINEERING A/S**
Holmetoft 5 • 2970 Hørsholm •
45 76 33 88 • www.hasbo.dk •
hasbo@hasbo.dk

 K. SØRENSEN & SØN
En del af Vand Gruppen A/S

K. Sørensen & Søn A/S
Sjællandsvej 10
9000 Frederikshavn, tlf. 98 42 33 51
info@k-sorensen.dk,
www.k-sorensen.dk

Blødgøring

 LAGUR

Lagur Kemifri vandbehandling løser dine
kalkproblemer. Vi garanterer effekten.

Lagur ApS
Attrupvej 4 | 8550 Ryomgård
+45 70 60 56 00 | post@lagur.dk |
www.lagur.dk

Brøndboring | Geoenergi | Service
Ellevevej 7 | DK-3670 Veksø | www.awell.dk
21606199 | ltf@awell.dk

 **NÆSTVED BRØNDBORING
& VANDVÆRKSSERVICE**
En del af Vand Gruppen A/S

**Næstved Brøndboring &
Vandværksservice A/S**
Transportbuen 5 G
4700 Næstved, tlf. 55 72 02 34
info@nbvand.dk, www.nbvand.dk

Tlf. 97 53 22 22 | www.pcdrill.dk

Højslev | Hadsund | Oksbøl | Løgumkloster | Køge

 S.P. BRØNDBORING
En del af Vand Gruppen A/S

Søren Pedersen Brøndboring A/S
Haurum byvej 7
8450 Hammel
www.godtvand.dk

SILHORKO
A GRUNDFOS COMPANY

Optimering af vandværksdrift | Nybyg |
Udvidelse | Renovering | Modernisering |
Service | Vedligehold

Silhorko-Eurowater A/S
87 93 83 00
www.silhorko.dk

Brøndboringsfirmaet Brøker
Spånebak 7, 4300 Holbæk,
Tlf. 59 44 04 06
thomas@broeker.dk

 VAND SCHMIDT A/S

Vand-Schmidt A/S
Platinvej 59, 6000 Kolding,
Tlf. 74 56 11 11, info@vand-schmidt.dk
www.vand-schmidt.dk

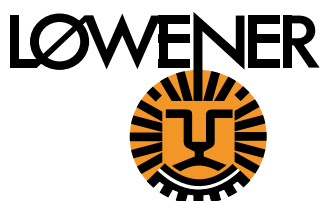
Leverandøroversigt

Fjernaflæsning

Brunata

Brunata A/S

Vesterlundvej 14
2730 Herlev
Tlf.: 77 77 70 00
kundeservice@brunata.dk
www.brunata.dk

V. Løwener A/S

Smedeland 2 • 2600 Glostrup
Tlf: 43 200 300 • vl@loewener.dk
www.loewener.dk

Forbrugsafregning

Brunata

Brunata A/S

Vesterlundvej 14
2730 Herlev
Tlf.: 77 77 70 00
kundeservice@brunata.dk
www.brunata.dk

DIEHL Metering

Glentevej 1, 6705 Esbjerg Ø
Tlf. 76 13 43 00
info-dmdk@diehl.com
www.diehl.com/metering

Brunata

Brunata A/S

Vesterlundvej 14
2730 Herlev
Tlf.: 77 77 70 00
kundeservice@brunata.dk
www.brunata.dk

Endress+Hauser

People for Process Automation

Endress+Hauser A/S

Poppelgårdvej 10-12, 2860 Søborg
Tlf.: 70 131 132
Mail: info.dk.sc@endress.com
www.dk.endress.com

Endress+Hauser

People for Process Automation

Endress+Hauser A/S

Poppelgårdvej 10-12, 2860 Søborg
Tlf.: 70 131 132
Mail: info.dk.sc@endress.com
www.dk.endress.com

DIEHL Metering

Glentevej 1, 6705 Esbjerg Ø
Tlf. 76 13 43 00
info-dmdk@diehl.com
www.diehl.com/metering

Microwa

Sverigesvej 1, 8450 Hammel,
Tlf. 70 25 99 22,
microwa@microwa.dk

kamstrup

Kamstrup A/S

Industrivej 28, Stilling
DK-8660 Skanderborg
T: +45 89 93 10 00
info@kamstrup.com
kamstrup.com

kamstrup

Kamstrup A/S

Industrivej 28, Stilling
DK-8660 Skanderborg
T: +45 89 93 10 00
info@kamstrup.com
kamstrup.com

RAMBOLL

Rambøll Danmark A/S

Projektchef Jan Nielsen,
Tlf. 51 61 59 12
jnn@ramboll.dk

SOFTVÆRKET

Softværket

Merkurvej 7, 6000 Kolding
Info@softvaerket.dk
Tlf.: 7632 1250
www.softvaerket.dk

Hjemmeside

RAMBOLL

Rambøll Danmark A/S

Projektschef Jan Nielsen,
Tlf. 51 61 59 12
jnn@ramboll.dk

Instrumentering

Endress+Hauser

People for Process Automation

Endress+Hauser A/S

Poppelgårdvej 10-12, 2860 Søborg
Tlf.: 70 131 132
Mail: info.dk.sc@endress.com
www.dk.endress.com

Vandværkernes

Mere end 50 års erfaring
Vi servicerer udelukkende vandværker
Tlf. 75 39 32 55, www.vand-edb.dk
Mail: post@vand-edb.dk

SOFTVÆRKET

Softværket

Merkurvej 7, 6000 Kolding
Info@softvaerket.dk
Tlf.: 7632 1250
www.softvaerket.dk

IOT (Internet of things)

Brunata

Brunata A/S

Vesterlundvej 14
2730 Herlev
Tlf.: 77 77 70 00
kundeservice@brunata.dk
www.brunata.dk

Forsikring

For ansvarlige beslutninger

Skræddersyede vandværksforsikringer

Tlf. 43 57 51 03
Mail: danskev@rtm.dk

VIDENPORTEN

VANDVÆRKERNES WEBREDAKTØR

Vandværkernes webredaktør

Tlf. 60 21 55 88, www.videnporten.dk
Mail: kontakt@videnporten.dk

Kom godt og hurtigt i gang med IoT
i samarbejde med Cibicom ?

Cibicom A/S

Industriparken 35-37
2750 Ballerup
+45 70 11 80 11
sales@cibicom.dk

Leverandøroversigt

Ledelsessystem

Tethys

Digitale ledelsessystem
til vandværker,
Tlf. 72 30 10 79, Mail: info@tethys.dk
www.tethys.dk

RAMBOLL

Rambøll Danmark A/S

Projektchef Jan Nielsen,
Tlf. 51 61 59 12
jnn@ramboll.dk

JYDSK TERMOGRAFI CENTER

+30 års erfaring med:

- Lækagesporing,
- Ledningssøgning
- Termografi

www.jydsktermograficenter.dk
Tlf.: 86 42 94 08 • jydsktermo@gmail.com

SOFTVÆRKET

Softværket

Merkurvej 7, 6000 Kolding
Info@softvaerket.dk
Tlf.: 7632 1250
www.softvaerket.dk

Pumper

GRUNDFOS

Grundfos DK A/S

Professionelle pumpeløsninger til
professionelle brugere!
Martin Bachs Vej 3 · 8850 Bjerringbro
87 50 50 50 · www.grundfos.dk

Ledningsregistrering

AURA

Web-baseret ledningsregistrering. Opmåling med nyeste GPS-udstyr.

Tlf. 8792 5511,
ledning.entreprise@aura.dk

THVILUM

A Kamstrup company

GPS opmåling, ajourføring af
ledningsregistrering, tinglysning
samt udvikling af professionelle,
brugervenlige GIS programmer

THVILUM A/S · Åbygade 10 · 8300 Odder
86 54 62 33 · kontor@thvilum.dk · www.thvilum.dk

Lækagesøgning

Brunata

Brunata A/S

Vesterlundvej 14
2730 Herlev
Tlf.: 77 77 70 00
kundeservice@brunata.dk
www.brunata.dk

AC MEJERIMASKINER

Nye og brugte rustfrie rentvandstanke i alle størrelser

AC Mejerimaskiner Aps

Egevej 46, DK-9480 Løkken
Tlf. +45 98838040
info@acmm.dk – www.acmm.dk

LE34

Landinspektørfirmaet LE34 A/S

Ledningsregistrering
Digitalisering
Tinglysning
Deklarationsservice
www.le34.dk

We invent and build
plastic solutions

**Renovering af eksisterende og opbygning
af nye drikkevandsgodkendte tanke.**

Dansk Plast
+45 7216 3000
info@danskplast.dk

Vandværkernes edb
service

Mere end 50 års erfaring
Vi servicerer udelukkende vandværker
Tlf. 75 39 32 55, www.vand-edb.dk
Mail: post@vand-edb.dk

- Alle typer borehulslogs
- Alle typer pumpeforsøg og tolkninger
- Kildepladsvurderinger

København +45 4588 4444
Aarhus +45 8627 3111
www.geo.dk • geo@geo.dk

Revision

**Kontorhjälpens
Vandværksadministration**
- Få styr på administrationen
Tlf. 97 74 12 00

Regnskabskontor Nord
Tlf. 96 39 91 00
fdk@rskn.dk
www.rskn.dk

Råvandsstation

A. HØJFELDT
En del af Vand Gruppen A/S

A. Højfeldt A/S
Mads Eg Damsgaards Vej 52,
7400 Herning, tlf 97 12 02 22
info@a-hoejfeldt.dk,
www.a-hoejfeldt.dk

Midt Regnskab - Til rådighed & til
regnskab. Tlf. 40 26 68 93, marie@
midtregnskab.dk

Rådgivende ingeniører

Dines Jørgensen & Co. A/S
Telefon 57 86 06 66
dj@dj-co.dk
dj-co.dk

- Erfaring, ekspertise og tillid

Tlf. 97 53 22 22 | www.pcdrill.dk

Højslev | Hadsund | Oksbøl | Løgumkloster | Køge

Softværket
Merkurvej 7, 6000 Kolding
Info@softvaerket.dk
Tlf.: 7632 1250
www.softvaerket.dk

Brøndboringsfirmaet Brøker
Spånebak 7, 4300 Holbæk,
Tlf. 59 44 04 06
thomas@broeker.dk

Leverandøroversigt

Styret underboring

PA Underboring

– Entreprenørfirmaet Per Andersen A/S, Lærkedalsvej 1, 4270 Høng, tlf.: 40429438, mail: pa@pa-underboring.dk https://pa-underboring.dk

Styring, regulering, overvågning (SRO)

Vandværkets Digitale Platform og SRO med markedets nemmeste brugerflade. Landsdækkende service fra Birkerød og Stilling til alle størrelser vandværker.

Se mere på www.bluecontrol.dk
Telefon 70278766

Brunata

Brunata A/S

Vesterlundvej 14
2730 Herlev
Tlf.: 77 77 70 00
kundeservice@brunata.dk
www.brunata.dk

– Erfaring, ekspertise og tillid

Tlf. 97 53 22 22 | www.pcdrill.dk

Højslev | Hadsund | Oksbøl | Løgumkloster | Køge

Bürkert Danmark

Hørkær 24, 2730 Herlev
Tlf. 44 50 75 00
info.dk@burkert.com, www.burkert.dk

Driftssikkerhed i hverdagen.
Vi tager os af hele din automationsløsning.

Dansk Miljø & Energistyring A/S
Fabersvej 7, 7500 Holstebro
Tlf. 97 40 31 11
dme@dme.as
www.dme.as

Endress+Hauser A/S

Poppelgårdvej 10-12, 2860 Søborg
Tlf.: 70 131 132
Mail: info.dk.sc@endress.com
www.dk.endress.com

Optimering af vandværksdrift | Nybyg |
Udvidelse | Renovering | Modernisering |
Service | Vedligehold

Silhorko-Eurowater A/S

87 93 83 00
www.silhorko.dk

X Automation

Hagensvej 4 - 9530 Støvring
Tlf. 99 35 16 10 - mail@xaut.dk
www.xaut.dk

Tankinspektion & -rensning

DK Vandservice A/S

Mads Eg Damgaardsvej 52
7400 Herning, tlf. 72 30 10 80,
Mail: info@dk-vandservice.dk
www.dk-vandservice.dk

JH DYK ApS

DYKKER- OG INSPEKTIONSFIRMA
Clausholmvej 27G, 8960 Randers
Tlf.: 40823000, Jh@jh-dyk.dk
jh-dyk.dk

Seatek Aps – Dykkerservice

Jens Erik Eriksen
Jernbanevej 2, 8500 Grenaa
Tlf 4032 2471
jee@seatek.dk

**Vandværksfirmaer
- udførende**

A. Højfeldt A/S

Mads Eg Damsgaards Vej 52,
7400 Herning, tlf 97 12 02 22
info@a-hoejfeldt.dk,
www.a-hoejfeldt.dk

K. Sørensen & Søn A/S

Sjællandsvej 10
9000 Frederikshavn, tlf. 98 42 33 51
info@k-sorensen.dk,
www.k-sorensen.dk

Søren Pedersen Brøndboring A/S

Haurum byvej 7
8450 Hammel
www.godtvand.dk

Vandværksløsninger

Kontakt os – vi står klar

Tlf. 76 73 37 50
www.kemic.dk • kemic@kemic.dk

Vand-Schmidt A/S

Platinvej 59, 6000 Kolding,
Tlf. 74 56 11 11, info@vand-schmidt.dk
www.vand-schmidt.dk

Tlf. 97 53 22 22 | www.pcdrill.dk

Højslev | Hadsund | Oksbøl | Løgumkloster | Køge

**Næstved Brøndboring &
Vandværksservice A/S**

Transportbuen 5 G
4700 Næstved, tlf. 55 72 02 34
info@nbvand.dk, www.nbvand.dk

Hovedkontor og værksted:

Rosbjergvej 26, 8220 Brabrand
Tlf. +45 8744 1055

Sjællandsafdeling:

Fruebjergvej 3, 2100 København Ø
www.vandogteknik.dk

Fr. Dahlgaard A/S

Spånnebæk 3B
DK-4300 Holbæk
Tlf.: 5943 0230
post@dahlgaard.dk
dahlgaard.dk

Optimering af vandværksdrift | Nybyg |
Udvidelse | Renovering | Modernisering |
Service | Vedligehold

Silhorko-Eurowater A/S

87 93 83 00
www.silhorko.dk

Regionsoversigt

Bent Lollesgaard

Birkevej 91
5672 Broby
Tlf. 51 79 58 98
bl@danskevv.dk

Helge Rosendahl

Saugstedlund 103
5600 Faaborg
Tlf. 40 11 16 00
her@danskevv.dk

Jan Larsen

Røjlemosevej 34
5500 Middelfart
Tlf. 64 40 18 64
jal@danskevv.dk

Lars Pihl Fly

Helleløkken 10
5250 Odense SV
Tlf. 60 37 39 81
lpf@danskevv.dk

Thaya Sinnathurai

Åbakkevangenget 1
5462 Morud
Tlf. 20 27 45 99
ths@danskevv.dk

Niels Christian Ravn

Ribesvej 4
7470 Karup
Tlf. 20 73 48 85
ncr@danskevv.dk

Michael Lundgaard Laursen

Gammel Bedervej 11
8320 Mårslet
Tlf. 20 47 71 20
ml@danskevv.dk

Morten Bugge

Serridslevvej 17
8700 Horsens
Tlf. 81 95 75 72
mbu@danskevv.dk

René Kvist

Hørsøvej 10
8830 Tjele
Tlf. 51 52 09 63
rkv@danskevv.dk

Torben Nielsen

Vestervang 2, Ølholm
7160 Tørring
Tlf. 23 62 20 39
ttni@danskevv.dk

Jan Andersen

Hedegårdevej 23
Øster Hurup
9560 Hadsund
Tlf. 61 37 29 80
jan@danskevv.dk

Erik Jensen

Hellebækvej 30
9270 Klarup
Tlf. 40 28 13 00
erj@danskevv.dk

Jan Olesen

Hadsundvej 343
9260 Gistrup
Tlf. 40 38 09 44
jol@danskevv.dk

Kjeld Andersen

Sankelmærksvej 9
9700 Brønderslev
Tlf. 40 48 10 87
ka@danskevv.dk

Palle L. Nielsen

Havremarken 14
9690 Fjerritslev
Tlf. 22 96 19 70
pln@danskevv.dk

Jens Peder Pedersen

Ørvigvej 1
6040 Egtved
Tlf. 27 14 05 16
jpp@danskevv.dk

Christian Greve Hansen

Haderslevvej 7, Maugstrup
6500 Vojens
Tlf. 20 23 66 30
cgh@danskevv.dk

Kristian Kronborg

Bramdrup Vestergade 4
6100 Haderslev
Tlf.: 29 85 63 83
kk@danskevv.dk

Ole Wiil

Granvej 16
6840 Oksbøl
Tlf. 21 75 72 44
ow@danskevv.dk

Thorkild Jensen

Nagbølvej 40
6640 Lunderskov
Tlf. 40 26 86 22
tj@danskevv.dk

Jens Ejnar Kristensen

Biskop Svanesvej 16
3460 Birkerød
Tlf. 45 90 24 85
jek@danskevv.dk

Jens Haagenzen

Fyrrevej 6
3730 Nexø
Tlf. 51 83 58 80
jha@danskevv.dk

Anne Vibeke Svan Kier

Sandgaardsvej 19
3100 Hornbæk
Tlf. 21 68 46 90
avs@danskevv.dk

Jørgen Bruun

Rugvangenget 26
4270 Høng
Tlf. 60 49 42 27
jbr@danskevv.dk

Dorte Bøge Sørensen

Fjordvej 8
4534 Hørve
Tlf. 61 66 89 24
dbs@danskevv.dk

Neel Ploug Olsen

Slettevej 1D, Gelsted
4160 Herlufmagle
Tlf. 40 33 33 15
nol@danskevv.dk

Hans Erik Pedersen

Holebyvej 6
4894 Øster Ulslev
Tlf. 40 60 40 80
he@danskevv.dk

Ulla Röttger

Indelukket 7A
4060 Kirke Såby
Tlf. 24 25 70 99
ur@danskevv.dk

Brunata tilbyder en komplet vandværksløsning

Brunata tilbyder at levere hele pakken – fra fjernaflæste kvalitetsmålere til installation, vedligeholdelse, komplet netværksdækning og administrative services, som bl.a. forbrugsopgørelse og lækagealarm. Det er naturligvis ikke nødvendigt at købe hele pakken, hvis du ønsker at stå for noget selv.

Nyhed

Vandmåler

Ultralydsvandmåler

Få udarbejdet forbrugsopgørelser inkl. vandværkets logo

Følg nemt dit forbrug via app

Sammensæt en skræddersyet løsning, der passer netop jer

Modtag notifikationer på mail eller i app ved pludselig, store forbrugsændringer

GLADE FORBRUGERE

**KOM KALKGENER TIL LIVS
HELT KEMIFRIT**

DRIFT- OG VEDLIGEHOLDESESFRIT

REGISTERED PATENT - EP3377450

LEJ
LAGUR
PRO
fra kr. **977**
pr. md. ex. moms

KØB
LAGUR
PRO
fra kr. **46.900**
ex. moms

LAGUR.DK ☎ **70 60 56 00**

*Dokumenteret af Dansk Institut
Hele rapporten kan rekvireres via eksperten@lagur.dk

PRODUCERET
I DANMARK

